

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів

Кафедра бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КРАВЧУК СВІТЛАНА БРОНІСЛАВІВНА

УДК 657.1:657.47:657.6:658.15

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Світлана КРАВЧУК

Науковий керівник
Суліменко Лариса Антонівна
кандидат економічних наук, професор

Житомир – 2025

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету

Рецензент:

доцент кафедри фінансів і кредиту Поліського національного університету, к.е.н.,
доц. Сус Леся Валеріївна

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Голова комісії _____ Тетяна ГАЙДУЧОК

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за результатами попереднього захисту: _____ допустити до захисту _____

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
№ 7 від 17 грудня 2025 року

Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту _____ Наталія МАЛЮГА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студентка КРАВЧУК Світлана Броніславівна захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____

Наталія САВЧЕНКО

Анотація

Кравчук С.Б. Організація обліку та аудиту основних засобів на підприємствах харчової промисловості. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир. 2025.

У кваліфікаційній роботі були розглядається організація обліку та аудиту основних засобів на підприємствах харчової промисловості. Досліджено теоретичні основи бухгалтерського обліку основних засобів, методи їх оцінки, обліку зносу та контролю, а також практичні аспекти проведення аудиту. Робота містить аналіз сучасних підходів до обліку та аудиту основних засобів, пропозиції щодо удосконалення внутрішнього контролю та забезпечення достовірності фінансової інформації на підприємствах харчової галузі.

Ключові слова: основні засоби, облік, аудит, підприємства харчової промисловості, внутрішній контроль

Abstract

Kravchuk S.B. Organization of accounting and auditing of fixed assets at food industry enterprises. – Manuscript.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 071 - accounting and taxation. – Polis National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr. 2025.

The qualification work considers the organization of accounting and auditing of fixed assets at food industry enterprises. The theoretical foundations of accounting for fixed assets, methods of their valuation, accounting for depreciation and control, as well as practical aspects of conducting an audit are studied. The work contains an analysis of modern approaches to accounting and auditing of fixed assets, proposals for improving internal control and ensuring the reliability of financial information at food industry enterprises.

Keywords: fixed assets, accounting, audit, food industry enterprises, internal control

ЗМІСТ

ВСТУП		5
Розділ 1.	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЯК СКЛАДОВИХ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЮ БАЗОЮ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	8
1.1.	Економічний зміст та роль основних засобів харчових підприємств як об'єкта бухгалтерського обліку та аудиту	8
1.2.	Законодавчо-нормативне регулювання обліку та аудиту основних засобів і проблемні аспекти їх застосування у харчовій промисловості	14
1.3.	Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємств харчової промисловості та оцінка ефективності використання основних засобів	18
Розділ 2.	СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	30
2.1.	Формування обліково-інформаційної системи обліку основних засобів на підприємствах харчової промисловості	30
2.2.	Особливості управлінського обліку в процесі відтворення та експлуатації основних засобів	37
2.3.	Напрями удосконалення організації облікового процесу основних засобів в умовах харчової галузі	41
Розділ 3.	ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	47
3.1.	Організація аудиту основних засобів на підприємствах харчової промисловості	47
3.2.	Методика проведення аудиту операцій з обліку основних засобів	51
3.3.	Шляхи удосконалення системи внутрішнього контролю та аудиту основних засобів підприємств харчової промисловості	55
ВИСНОВКИ.....		58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		61
ДОДАТКИ.....		66

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасна ринкова економіка висуває перед підприємствами харчової галузі необхідність впровадження інноваційних технологій та технічних рішень, а також розширює можливості застосування сучасних фінансових інструментів і механізмів управління. Водночас підприємства стикаються з низкою проблем, серед яких ключовими є: обмеженість власних обігових коштів, низька ліквідність активів, застаріла матеріально-технічна база з витратами, що перевищують отримані доходи, а також недосконалість законодавчого регулювання. У цьому контексті питання організації та обліку основних засобів набуває особливої актуальності і потребує розробки ефективних рішень.

Облік основних засобів займає значне місце в діяльності підприємства, оскільки безпосередньо визначає масштаби та перспективи його розвитку. Основні засоби формують стратегічні можливості підприємства, а їх ефективне використання безпосередньо впливає на виробничі результати, фінансові показники та здатність конкурувати на ринку.

Особлива роль основних засобів простежується на підприємствах харчової промисловості, де вони представляють собою інвестиції, що забезпечують виробничі потужності та є фундаментом для здійснення господарської діяльності. У практиці управління підприємством облік, аналіз та аудит основних засобів виступають ключовими інструментами контролю економічних показників, запобігання фінансовим ризикам та оптимізації виробничих процесів.

Правильна організація обліку, аналізу та аудиту основних засобів дозволяє не лише забезпечити достовірність фінансової звітності, а й створює базу для стратегічного управлінського аналізу, підвищуючи фінансову стійкість і конкурентоспроможність підприємства. Раціональний контроль за основними засобами сприяє ефективному використанню ресурсів, що є надзвичайно важливим у умовах високої конкуренції на харчовому ринку.

Необхідність дослідження обліку, аналізу та аудиту основних засобів у харчовій галузі зумовлена їх ключовою роллю у фінансовому управлінні підприємством. Глибоке вивчення цих процесів сприяє забезпеченню належного контролю за активами та загальному фінансовому здоров'ю компанії, що особливо актуально в умовах динамічного ринку та високого рівня конкуренції. Систематичний і детальний підхід до дослідження основних засобів може стати запорукою стабільного розвитку підприємств харчової промисловості.

Аналіз останніх досліджень. Значну увагу питанням обліку основних засобів приділили вітчизняні науковці, зокрема Білуха М.Т., Голов С.Ф., Кузьмінський А.М., Нападовська Л.В., Пушкар М.С., Ткаченко Н.М., Чебанова Н.В. та ін. У їхніх працях розглядаються проблеми класифікації, оцінки, обліку та аудиту основних засобів підприємств різних галузей економіки.

Мета і завдання дослідження. Метою даної кваліфікаційної роботи є формування загальнотеоретичних основ основних засобів, їх класифікації, організації облікового процесу та системи аналітики в умовах побудови інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

- дослідити основні засоби як об'єкт бухгалтерського обліку та аудиту;
- вивчити особливості господарської діяльності та оцінити економічний стан підприємств харчової галузі;
- обґрунтувати процес документування операцій з основними засобами та організацію синтетичного й аналітичного обліку;
- сформулювати рекомендації щодо особливостей відображення обліку основних засобів підприємств;
- розробити напрями вдосконалення обліку та аудиту та запропонувати практичні рекомендації щодо підвищення ефективності управління основними засобами.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є сукупність економічних процесів, пов'язаних із формуванням, обліковим відображенням наявності та руху основних засобів на підприємствах харчової промисловості в умовах ринкової економіки.

Предметом дослідження виступає система теоретичних положень, методичних підходів і практичних інструментів бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту основних засобів харчових підприємств, що забезпечують достовірність інформації для управлінських рішень.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, адаптованих до особливостей бухгалтерського обліку і аудиту основних засобів харчових підприємств. Метод абстрагування використовувався для виділення суттєвих характеристик основних засобів. Метод спостереження застосовувався для дослідження практики ведення бухгалтерського обліку основних засобів на харчових підприємствах, зокрема порядку нарахування амортизації, надходження та вибуття основних засобів у первинних документах та регістрах обліку. Методи індукції та дедукції використовувалися для формування узагальнених висновків на основі аналізу наявності та руху основних засобів, а також для перевірки теоретичних положень шляхом їх практичного застосування в обліку основних засобів.

Інформаційною базою дослідження слугували чинні нормативно-правові акти України з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, методичні рекомендації, а також наукові праці вітчизняних учених-економістів у сфері обліку, аналізу та аудиту основних засобів. Крім того, у роботі використано статистичні дані, фінансову звітність і внутрішню облікову інформацію харчових підприємств, що забезпечило практичну спрямованість та обґрунтованість отриманих висновків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЯК СКЛАДОВИХ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО- ТЕХНІЧНОЮ БАЗОЮ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1. Економічний зміст та роль основних засобів харчових підприємств як об'єкта бухгалтерського обліку та аудиту

Основні засоби харчових підприємств є ключовими активами, що визначають ефективність виробничої діяльності та фінансову стабільність підприємства. У сучасних умовах розвитку харчової промисловості, коли спостерігається швидке оновлення технологій, зростання конкуренції та вимоги до якості продукції, ефективне використання та контроль основних засобів набуває особливої важливості.

Актуальність теми зумовлена вимогами сучасного законодавства та міжнародних стандартів фінансової звітності (МСБО 16 «Основні засоби»), що передбачають прозоре та систематичне відображення основних засобів у фінансовій звітності, у тому числі для підприємств харчової промисловості, які прагнуть залучити інвестиції або співпрацювати з міжнародними партнерами [31].

Дослідження економічного змісту та ролі основних засобів як об'єкта бухгалтерського обліку та аудиту є актуальним для забезпечення ефективного управління матеріальними активами, підвищення прозорості фінансової звітності та зміцнення конкурентних позицій харчових підприємств на ринку.

У сучасних умовах облік основних засобів набуває особливої актуальності через потребу у своєчасному, достовірному та повному отриманні інформації щодо їх надходження, наявності, стану, руху та ефективності використання. Основні засоби є ключовим елементом виробничого потенціалу підприємства, а їх ефективне застосування можливо лише за умови належної організації бухгалтерського обліку не лише основних засобів, а й усього майна загалом.

Відповідно до вимог чинного законодавства України та положень пункту 145.1 статті 145 Податкового кодексу України, з метою впорядкування обліку основних засобів і інших необоротних активів передбачено поділ таких об'єктів на 16 класифікаційних груп (табл. 1.1) [40].

Таблиця 1.1

Мінімально допустимі строки корисного використання для 16 груп основних засобів відповідно до вимог чинного законодавства

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 – земельні ділянки	–
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будівлі, споруди,	20
передавальні пристрої	15
група 4 – машини та обладнання	10
з них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові)	5
мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
група 5 – транспортні засоби	–
група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	5
група 7 – тварини	4
група 8 – багаторічні насадження	6
група 9 – інші основні засоби	10
група 10 – бібліотечні фонди	12
група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	–
група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди	–
група 13 – природні ресурси	5
група 14 – інвентарна тара	–
група 15 – предмети прокату	6
група 16 – довгострокові біологічні активи	5
	7

Джерело: узагальнено автором за [40]

Відповідно до положень Податкового кодексу України, до основних засобів належать матеріальні активи, первісна вартість яких перевищує 20 000 гривень, які

поступово втрачають свою вартість у процесі фізичного та морального зносу і мають строк корисного використання, що з моменту введення в експлуатацію перевищує один рік або тривалість операційного циклу, якщо він є довшим за рік [40]. Водночас для кожного об'єкта основних засобів підприємство зобов'язане визначати строк корисного використання, який закріплюється відповідним наказом про облікову політику.

В умовах сучасного господарювання особливої актуальності набуває класифікація основних засобів за ознаками, що відповідають інформаційним потребам як фінансового, так і управлінського обліку, що дає змогу підвищити ефективність їх використання та контролю (рис. 1.1).

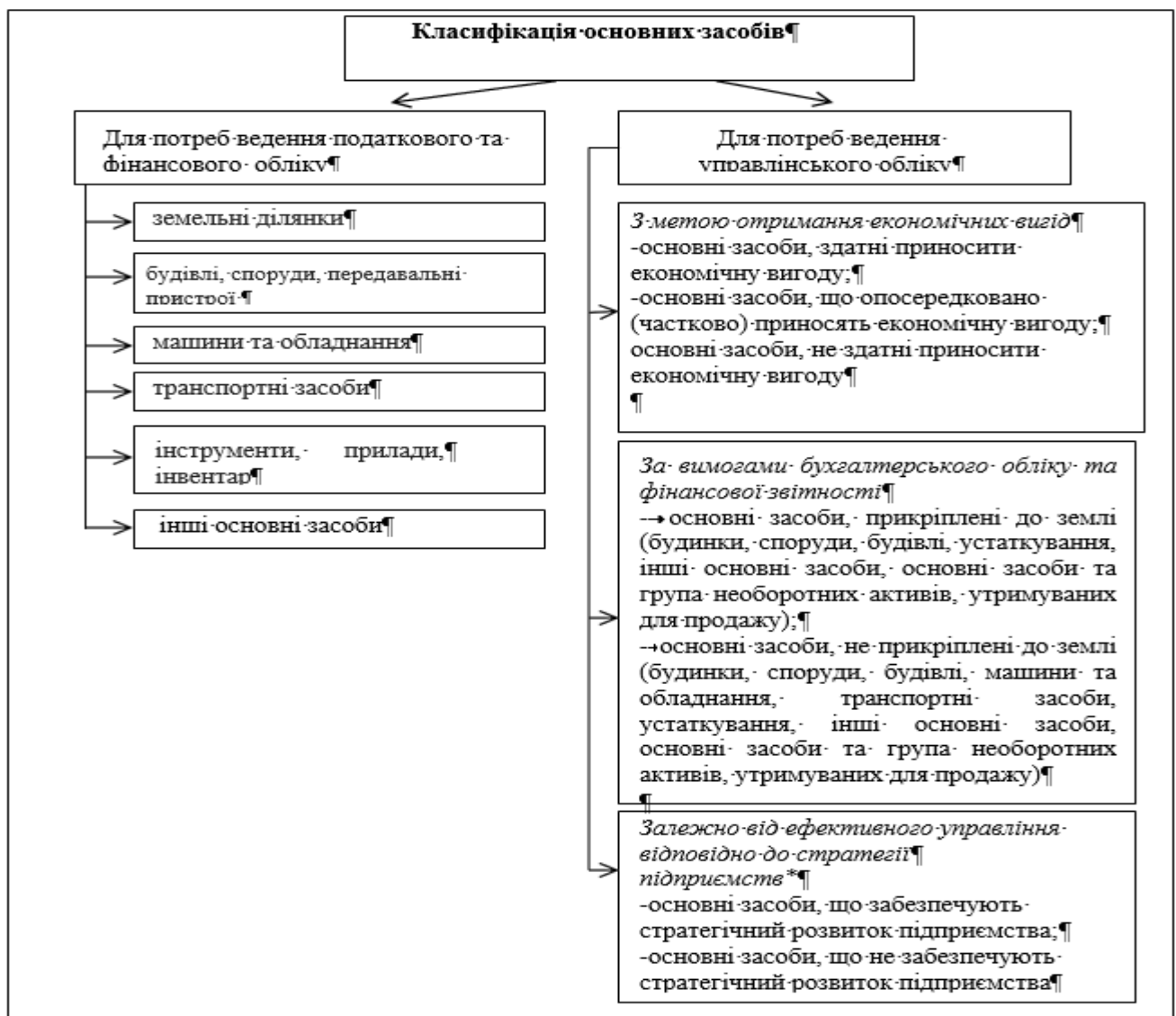

Рис. 1.1 Класифікація основних засобів відповідно до чинного законодавства

Джерело: узагальнено автором за [48]

Одним із ключових елементів методу бухгалтерського обліку є оцінка. Оцінка основних засобів – це форма визначення вартості, що застосовується для точного визначення загальної ціни об'єктів основних засобів. Способи оцінки основних засобів, які використовуються у бухгалтерському обліку відповідно до НП(С)БО 7, наведені на рис. 1.2 [37].

Рис. 1.2. Оцінка та класифікація основних засобів вітчизняних підприємств

Джерело: розроблено автором за [37]

В сучасних умовах структура механізму управління основними засобами вітчизняних підприємств передбачає інтеграцію організаційного та економічного механізмів, що схематично зображено на рис. 1.3.

Рис. 1.3 Механізм управління основними засобами

Джерело: розроблено автором за [3]

Завдання бухгалтерського обліку та аудиту основних засобів полягає у забезпеченні достовірної інформації про наявність, вартість, стан та ефективність використання цих активів. Надійний облік і аудит дозволяють керівництву приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо модернізації, реконструкції або

списання обладнання, а також оптимізувати витрати та підвищувати рентабельність виробництва.

Будь-яке підприємство, незалежно від його організаційно-правової форми, має у своєму розпорядженні основні засоби, які становлять його матеріальну основу та визначають технічний рівень виробництва. Види операцій з основними засобами згідно з Податковий кодексом України узагальнено на рис. 1.4 [40].

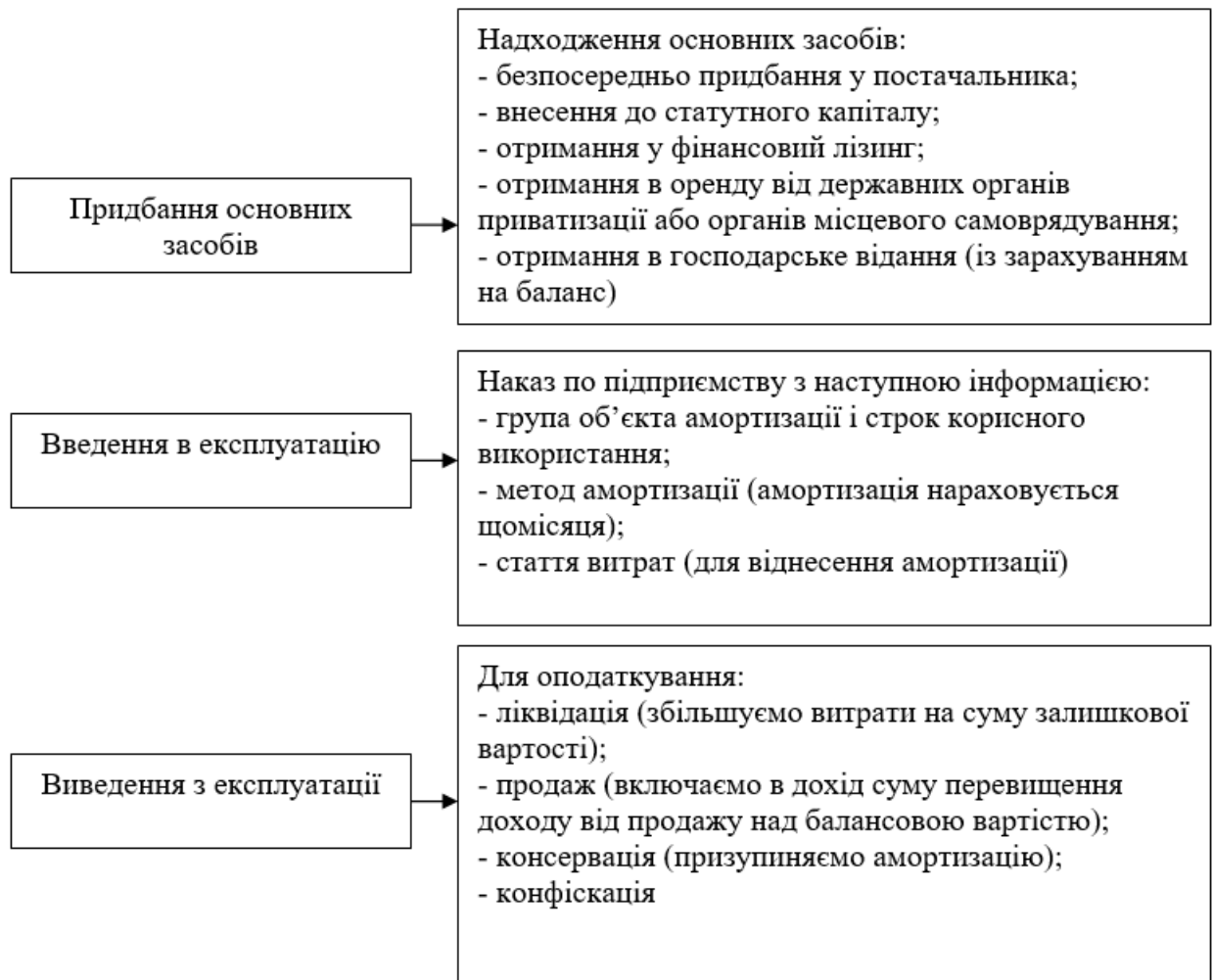

Рис. 1.4. Операцій з основними засобами відповідно до Податкового кодексу України

Джерело: узагальнено автором за [40]

Усі операції, пов'язані з придбанням, рухом, експлуатацією та вибуттям основних засобів, мають бути оформлені відповідно до чинних норм бухгалтерського та податкового законодавства. Належний рівень документального забезпечення забезпечує не лише правильність відображення операцій у бухгалтерському обліку, а й формування достовірної, повної та своєчасної

інформації для управлінського персоналу, зовнішніх користувачів та контролюючих органів.

Ефективність управління основними засобами значною мірою залежить від їх технічного стану, рівня оновлення та ступеня зносу. Високий знос і незадовільний технічний стан призводять до зниження фондівіддачі, тоді як своєчасне оновлення основних засобів – через придбання нового обладнання, будівництво, реконструкцію та ремонт існуючих об'єктів – сприяє підвищенню ефективності їх використання.

1.2. Законодавчо-нормативне регулювання обліку та аудиту основних засобів і проблемні аспекти їх застосування у харчовій промисловості

Основні засоби становлять матеріальну основу виробничого потенціалу підприємств харчової промисловості та забезпечують здійснення технологічних процесів з переробки сировини, виготовлення та пакування готової продукції. Особливість цієї галузі полягає у високому рівні технічних вимог до устаткування, його швидкому моральному зношенні, необхідності дотримання санітарно-гігієнічних норм і забезпеченні безперервності виробничого циклу. За таких умов належне нормативно обґрунтоване ведення бухгалтерського обліку і аудиту основних засобів є ключовим чинником ефективного управління активами та формування достовірної фінансової інформації.

Основні засоби є ключовим елементом функціонування будь-якого підприємства, оскільки вони забезпечують здійснення виробничих і невиробничих процесів та формують матеріально-технічну базу суб'єкта господарювання. Саме тому формування повної, достовірної та своєчасної інформації про стан і рух основних засобів має вирішальне значення як для ведення синтетичного та аналітичного обліку, так і для складання фінансової звітності.

Облік основних засобів займає провідне місце у системі бухгалтерського обліку підприємства, оскільки вони визначають потенціал його подальшого

розвитку. Основні засоби формують стратегічні можливості суб'єкта господарювання, а рівень їх ефективного використання безпосередньо впливає на результативність виробничої діяльності, конкурентоспроможність підприємства на ринку та величину його фінансових результатів.

Забезпечення достовірності, повноти та оперативності облікової інформації щодо основних засобів ґрунтується на чітко визначеній системі нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку. Нормативні документи, що функціонують на різних рівнях управління, формують єдину методологічну базу організації та ведення обліку основних засобів, що схематично представлено на рис. 1.5.

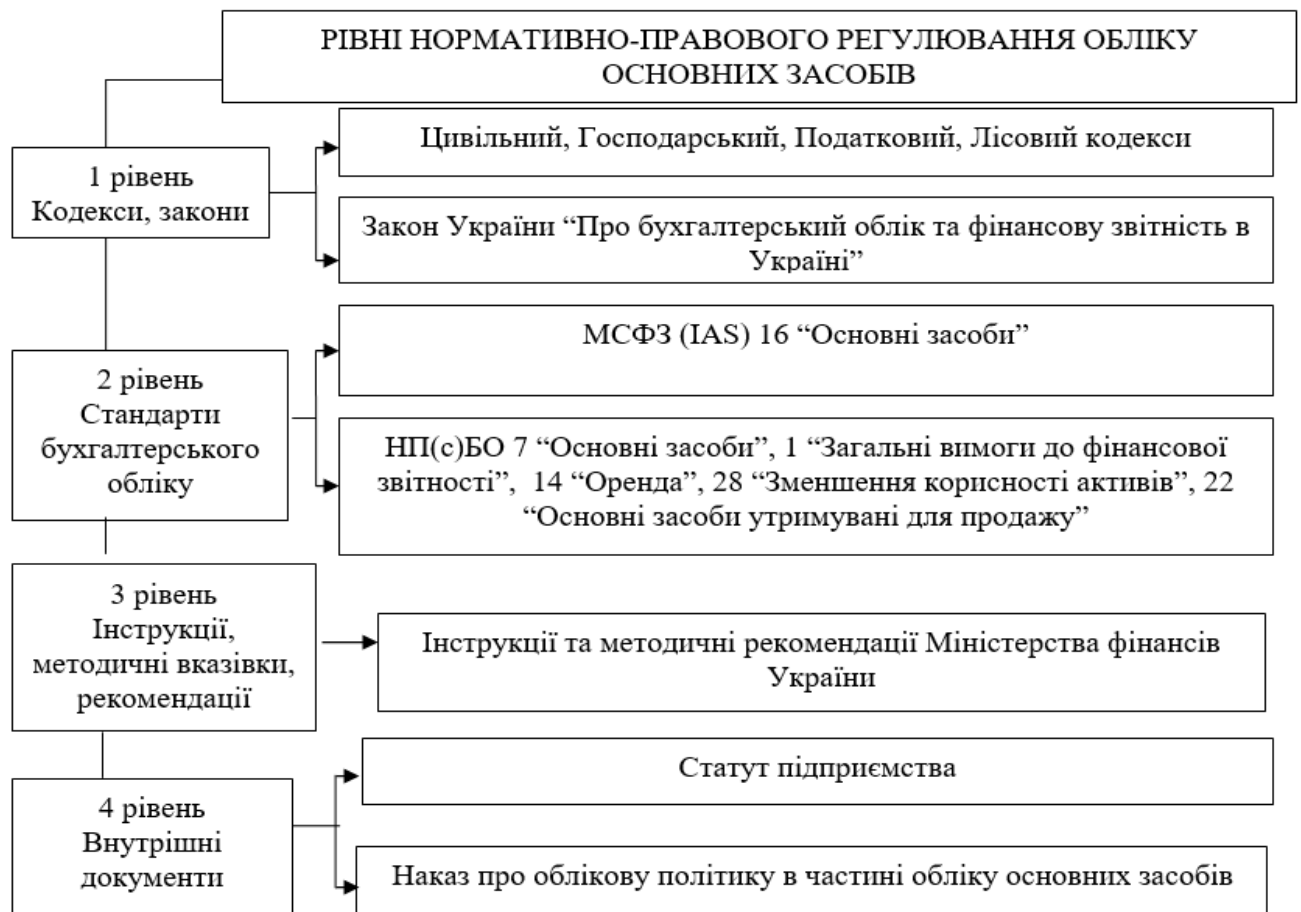

Рис. 1.5. Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку основних засобів на підприємствах України

Джерело: розроблено автором [13; 26; 27; 28; 36; 37; 40; 42; 43; 44; 45]

Відповідно до чинного законодавства державне регулювання обліку основних засобів охоплює лише окремі аспекти їх відображення, водночас

залишаючи підприємствам значний простір для самостійного вибору підходів до організації облікових процедур з урахуванням специфіки діяльності. Нормативно-правове забезпечення процесів обліку та аудиту основних засобів в Україні ґрунтується на низці ключових документів, серед яких:

1. Податковий кодекс України, який встановлює правила податкового обліку основних засобів, зокрема порядок їх придбання, введення в експлуатацію, вибуття, а також механізм нарахування та відображення амортизації. Податкові норми передбачають класифікацію операцій з основними засобами та визначення податкових наслідків для суб'єктів господарювання.

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», що визначає правові засади функціонування бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, у тому числі й у частині формування інформації про основні засоби [44].

3. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке регламентує порядок подання інформації в Балансі (Звіті про фінансовий стан), зокрема щодо відображення статті «Основні засоби» та вимог до її розкриття [36].

4. НП(С)БО 7 «Основні засоби», що встановлює методологічні засади бухгалтерського обліку основних засобів, порядок визначення первісної, залишкової та справедливої вартості, вибору методу амортизації, а також правила відображення операцій із цими активами у фінансовій звітності [37].

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, яка визначає порядок ведення синтетичного та аналітичного обліку основних засобів із застосуванням рахунку 10 «Основні засоби» та відповідних субрахунків [13].

6. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», що регламентує порядок здійснення контролю за господарськими операціями, у тому числі операціями руху, знецінення та вибуття основних засобів [43].

7. Методичні рекомендації щодо формування облікової політики, які надають підприємствам можливість самостійно встановлювати правила оцінювання, амортизації, переоцінки та документування операцій з основними засобами відповідно до чинних стандартів та з урахуванням особливостей діяльності [28].

8. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, яке регламентує порядок проведення інвентаризації, у тому числі перевірку фактичної наявності та стану основних засобів, що є важливим елементом контролю достовірності облікових даних [46].

9. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення податкового тиску на платників податків», яким уточнено визначення категорії «основні засоби» для цілей податкового обліку (пп. 14.1.138 ПКУ), що сприяє уніфікації підходів до їх оцінювання та амортизації. [45]

10. МСБО 16 «Основні засоби», який визначає концептуальні засади формування інформації про основні засоби у фінансовій звітності, підкреслюючи їх як матеріальні активи, призначені для використання у виробничому процесі, наданні послуг, постачанні товарів, здійсненні управління чи передачі в оренду протягом строку, що перевищує один звітний період [31].

Законодавчо-нормативне регулювання обліку та аудиту основних засобів в Україні формує цілісну систему методологічних вимог, однак у харчовій промисловості їх практичне застосування пов'язане з низкою проблем, зумовлених складністю технологічних процесів, високим рівнем зносу обладнання та відмінностями між національними стандартами і МСФЗ.

Удосконалення системи обліку та аудиту основних засобів у харчовій промисловості потребує комплексного підходу, що включає гармонізацію нормативної бази, цифровізацію облікових процедур, посилення внутрішнього контролю та підвищення кваліфікації фахівців. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню достовірності облікової інформації, зміцненню фінансової стійкості підприємств та забезпеченню їх конкурентоспроможності на ринку.

1.3. Організаційно-економічна характеристика діяльності підприємств харчової промисловості та оцінка ефективності використання основних засобів

Товариство з обмеженою відповідальністю «Золотий коровай» є підприємством харчової промисловості, що здійснює діяльність у сфері виробництва та реалізації хлібобулочних і борошняних кондитерських виробів. Підприємство функціонує на ринку продовольчих товарів Житомирської області, забезпечуючи населення продукцією щоденного споживання та відіграючи важливу роль у формуванні продовольчої безпеки регіону.

Основною метою діяльності ТОВ «Золотий коровай» є задоволення попиту споживачів у якісній, безпечній та доступній хлібобулочній продукції, а також отримання прибутку шляхом ефективного використання виробничих ресурсів і впровадження сучасних технологій виробництва.

Основним видом економічної діяльності підприємства відповідно до КВЕД є: 10.71 – Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів нетривалого зберігання.

Асортимент продукції ТОВ «Золотий коровай» включає:

- хліб пшеничний та житньо-пшеничний;
- батони та булочні вироби;
- здобні та дієтичні хлібобулочні вироби;
- борошняні вироби спеціального призначення [38].

Підприємство постійно оновлює асортимент з урахуванням споживчих уподобань, змін у структурі попиту та вимог щодо харчової безпеки.

Виробнича діяльність ТОВ «Золотий коровай» здійснюється з використанням спеціалізованого технологічного обладнання, що забезпечує безперервний цикл виробництва – від підготовки сировини до випуску готової продукції. До складу основних засобів підприємства належать:

- виробничі будівлі та споруди;
- тістомісильні машини;

- печі різного типу;
- лінії формування та пакування продукції;
- холодильне та складське обладнання;
- транспортні засоби для доставки готової продукції.

Наявність значної частки активної частини основних засобів зумовлює підвищену увагу до питань їх обліку, технічного обслуговування, амортизації та модернізації.

Управління ТОВ «Золотий коровай» здійснюється за функціональним принципом і включає:

- адміністративно-управлінський персонал;
- виробничі підрозділи;
- бухгалтерську службу;
- службу постачання та збуту;
- технічні служби.

Така структура забезпечує чіткий розподіл функцій, відповідальності та інформаційних потоків між підрозділами підприємства, що є передумовою ефективного управління діяльністю.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться відповідно до чинного законодавства України та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Особливе місце в системі обліку займає облік основних засобів, оскільки саме вони формують матеріально-технічну основу виробничого процесу.

Для підприємства характерні:

- значна кількість одиниць технологічного обладнання;
- необхідність регулярних ремонтів і модернізації;
- потреба у точному обліку зносу та амортизаційних відрахувань;
- важливість інтеграції бухгалтерського та технічного обліку.

Інформація про основні засоби використовується для складання фінансової звітності, планування інвестицій, оцінки ефективності використання виробничих потужностей.

ТОВ «Золотий коровай» займає стабільні позиції на регіональному ринку хлібобулочної продукції. Конкурентними перевагами підприємства є:

- стабільна якість продукції;
- орієнтація на локального споживача;
- налагоджена система збуту;
- гнучкість виробничих процесів.

ТОВ «Золотий коровай» ось уже багато років є основним виробником і постачальником хліба та хлібобулочних виробів у Житомирській області. Його частка становить понад чверть загальнообласного обсягу виробництва, що свідчить про довіру споживачів і стабільність роботи підприємства.

Продукція «Золотої короваю» добре відома далеко за межами області. Зона її реалізації охоплює не лише Житомир і населені пункти області, а й території Вінницької та Київської областей, а також міста Київ і Вінницю. Щодня запашний хліб і свіжі булочки надходять до майже 1800 торговельних точок Житомирщини. Підприємство забезпечує продукцією першої необхідності десятки освітніх і соціальних установ – від дитячих садків і шкіл до лікарень, госпіталів, інтернатів і пансіонатів.

У час повномасштабної війни ТОВ «Золотий коровай» не залишилося осторонь викликів сьогодення. Підприємство щодня постачає хліб до військових частин, навчальних закладів, підрозділів та формувань Збройних сил України й Національної гвардії, що розміщені на території Житомирської області. Хліб доставляється як у стаціонарні, так і в польові умови, адже навіть на передовій українські захисники мають відчувати тепло дому та смак справжнього українського хліба.

Водночас колектив «Золотої короваю» постійно дбає про тих, хто потребує підтримки. Уже восьмий рік поспіль підприємство реалізує низку благодійних програм, спрямованих на допомогу соціально незахищеним верствам населення. Під брендом «Хліб Житомира», у співпраці з громадськими та муніципальними організаціями, діють програми «Допомога людям похилого віку», «Допомога

багатодітним сім'ям», «Допомога учасникам АТО». Ці ініціативи стали доброю традицією, що свідчить про високу соціальну відповідальність підприємства.

Та справжня гордість «Золотої короваї» – це якість. Тут неухильно дотримуються класичних технологій, використовують лише натуральну сировину, не додаючи жодних хімічних домішок, стабілізаторів чи поліпшувачів. Підприємство має велике заквасочне відділення, а тісто готується опарним способом, на натуральних заквасках. Такий підхід забезпечує особливий смак і аромат хліба, який важко сплутати з іншим. Виробництво постійно модернізується: оновлюється технічна база, впроваджуються сучасні технології, розширюється асортимент, щоб задовольнити потреби найвибагливішого споживача.

Сьогодні підприємство випускає понад 120 найменувань продукції, серед яких 74 види хлібів і батонів, а також десятки видів здобних і булочних виробів. Особливою популярністю користується хліб «Селянський», який став еталоном якості та справжнім символом домашнього затишку, а фірмові короваї підприємства стали невід'ємним атрибутом свят.

Фінансові результати ТОВ «Золотий коровай» – це показники, які відображають результативність фінансово-господарської діяльності компанії за певний період, що включає прибуток або збиток, формуються на основі звітності та аналізу доходів і витрат. Ці результати є важливим інструментом для оцінки ефективності управлінських рішень, рентабельності операцій, а також загальної фінансової стабільності підприємства. Фінансові результати дозволяють акціонерам, інвесторам та управлінському персоналу розуміти здатність підприємства генерувати прибуток і фінансувати свою діяльність. Динаміка показників господарської діяльності в ТОВ «Золотий коровай» за 2022-2023 роки наведена в табл. 1.2. Аналіз динаміки основних показників діяльності ТОВ «Золотий коровай» за 2021–2024 роки дозволяє оцінити тенденції розвитку підприємства, ефективність використання ресурсів та фінансову стійкість в умовах нестабільного економічного середовища.

Таблиця 1.2

Динаміка показників господарської діяльності ТОВ «Золотий коровай»
за 2021-2024 роки

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Кількість персоналу	549	492	456	415
Дохід (тис грн)	203 094	223 045	237 656	237 697
Чистий прибуток (тис грн)	-63 090	-38 506	-45 379	-57 424
Активи (тис грн)	142 670	139 103	152 951	173 115
Гроші та їх еквіваленти (тис грн)	8 557	3 240	10 404	6 478
Поточні зобов'язання (тис грн)	387 951	422 890	482 117	559 705
Власний капітал (тис грн)	-245 281	-283 787	-329 166	-386 590

Джерело: розраховано автором за [38]

Упродовж аналізованого періоду спостерігається стійка тенденція до скорочення чисельності персоналу. Так, у 2021 році кількість працівників становила 549 осіб, тоді як у 2024 році – 415 осіб, що на 134 особи (24,4%) менше. Скорочення персоналу вимагає контролю за продуктивністю праці та ризиками зниження якості продукції.

У 2024 році дохід фактично стабілізувався, збільшившись лише на 41 тис. грн порівняно з 2023 роком, що свідчить про досягнення граничного рівня реалізації за наявних виробничих та ринкових умов. Загалом за період 2021–2024 років дохід зріс на 34 603 тис. грн (17,0%), що є позитивним показником та свідчить про збереження ринкових позицій підприємства.

Незважаючи на зростання доходів, підприємство протягом усього періоду залишається збитковим. Чистий фінансовий результат має від'ємне значення.

Вартість активів підприємства у 2021–2022 роках дещо зменшилась (на 3567 тис. грн), однак у 2023–2024 роках спостерігається стійке зростання активів: 2024 рік порівняно з 2021 роком – збільшення на 30 445 тис. грн (21,3%). Це може свідчити про: інвестування у виробничі основні засоби; оновлення матеріально-технічної бази; збільшення оборотних активів. Водночас зростання активів на фоні збиткової діяльності потребує додаткової оцінки ефективності їх використання.

Найбільш критичною є ситуація з власним капіталом, який протягом усього періоду має від'ємне значення і щорічно погіршується: 2021 р. – -245 281 тис. грн;

2024 р. – -386 590 тис. грн. Зменшення власного капіталу на 141 309 тис. грн свідчить про: накопичення збитків; втрату фінансової стійкості; наявність ознак фінансової нестабільності та ризиків неплатоспроможності.

Проведений аналіз показників господарської діяльності ТОВ «Золотий коровай» за 2021–2024 роки дозволяє зробити такі висновки:

1. Підприємство демонструє зростання доходу, однак не досягає прибутковості.
2. Наявна хронічна збитковість, що негативно впливає на власний капітал.
3. Відбувається нарощення активів за рахунок залучених коштів, що підвищує фінансові ризики.
4. Спостерігається зниження чисельності персоналу, що може бути наслідком оптимізаційних заходів.
5. Фінансовий стан підприємства характеризується низьким рівнем платоспроможності та фінансової стійкості.

Динаміка фінансових індикаторів в ТОВ «Золотий коровай» за 2021-2024 роки наведена в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Динаміка фінансових індикаторів в ТОВ «Золотий коровай» за 2022-2024 роки

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Коефіцієнт поточної ліквідності	0.36	0.32	0.31	0.29
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.02	0.01	0.02	0.01
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0.27	0.22	0.23	0.23
Коефіцієнт автономії	-1.72	-2.04	-2.15	-2.23
Рентабельність активів (ROA)	-0.44	-0.28	-0.30	-0.33
Рентабельність власного капіталу (ROE)	0.30	0.15	0.15	0.16
Чиста маржа	-0.32	-0.18	-0.19	-0.24

Джерело: розраховано автором за [38]

Аналіз динаміки фінансових індикаторів ТОВ «Золотий коровай» за 2022-2023 роки дає змогу оцінити фінансову стабільність та ефективність діяльності підприємства. Фінансові коефіцієнти є важливим інструментом оцінювання платоспроможності, фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємства. Аналіз динаміки фінансових індикаторів ТОВ «Золотий коровай» за 2022–2023

роки свідчить про збереження негативних тенденцій фінансового стану підприємства. Так, коефіцієнт поточної ліквідності у 2022–2023 роках зменшився з 0,32 до 0,31, що значно нижче нормативного значення (1,0–2,0). Це свідчить про нездатність підприємства повністю покривати поточні зобов'язання оборотними активами. У 2024 році тенденція погіршення продовжилась (0,29).

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2022 році становив 0,22, а у 2023 році незначно зріс до 0,23, однак залишається істотно нижчим за рекомендований рівень (0,7–1,0). Це означає, що навіть без урахування запасів підприємство не має достатніх ліквідних активів для погашення короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2022 році дорівнював 0,01, а у 2023 році зріс до 0,02, що також є критично низьким порівняно з нормативним значенням (0,2–0,3). Така ситуація свідчить про дефіцит грошових коштів та їх еквівалентів.

Загалом показники ліквідності характеризують критичний рівень платоспроможності підприємства у 2022–2023 роках.

Коефіцієнт автономії у 2022 році становив -2,04, а у 2023 році зменшився до -2,15. Від'ємне значення коефіцієнта свідчить про негативний власний капітал, що є наслідком накопичених збитків. Погіршення показника означає зростання фінансової залежності підприємства від позикових коштів та кредиторів. Такий рівень автономії є ознакою фінансової нестабільності та підвищеного ризику неплатоспроможності.

Рентабельність активів (ROA) у 2022 році становила -0,28, а у 2023 році знизилася до -0,30. Від'ємне значення показника свідчить про неефективне використання активів, які не генерують позитивного фінансового результату.

Отже, аналіз динаміки фінансових індикаторів ТОВ «Золотий коровай» за 2022–2023 роки дозволяє зробити такі висновки:

1. Підприємство перебуває у стані низької ліквідності та обмеженої платоспроможності.
2. Від'ємний власний капітал свідчить про втрату фінансової стійкості.
3. Активи використовуються неефективно, що підтверджується від'ємним значенням ROA.

4. Збитковість діяльності має стійкий характер, що негативно впливає на всі фінансові показники.

5. Загальний фінансовий стан підприємства можна охарактеризувати як кризовий, з високими ризиками подальшого погіршення.

Наявність і структура основних засобів ТОВ «Золотий коровай» за 2023-2024 рр. узагальнена в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Наявність і структура основних засобів ТОВ «Золотий коровай» за 2023-2024 рр.,
тис. грн.

Групи основних засобів	2023 р.				2024 р.				2024 до 2023 рр, +/-	
	первісна (переоцінена) вартість	знос	залишкова вартість	структура (залишк. вартості), %	первісна (переоцінена) вартість	знос	залишкова вартість	структура (залишк. вартості), %	залишкова вартість	структура (залишк. вартості), %
Будинки, споруди та передавальні пристрої	3050,0	1600,0	1450,0	28,0	4200,0	2200,0	2000,0	30,7	+550,0	+2,7
Машини та обладнання	5100,0	2500,0	2600,0	50,3	6500,0	3700,0	2800,0	42,9	+200,0	-7,4
Транспортні засоби	1400,0	700,0	700,0	13,5	1800,0	900,0	900,0	13,8	+200,0	+0,3
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	649,6	228,7	420,9	8,2	1194,8	368,2	826,6	12,6	+405,7	+4,4
РАЗОМ	10199,6	5 028,7	5170,9	100,0	13694,8	7168,2	6526,6	100,0	+1355,7	–

Джерело: розраховано автором за [38]

Аналіз наявності та структури основних засобів ТОВ «Золотий коровай» за 2023–2024 роки свідчить про зростання виробничого потенціалу підприємства та активізацію інвестиційної діяльності, незважаючи на складний фінансовий стан.

Загальна первісна (переоцінена) вартість основних засобів у 2024 році зросла на 3 495,2 тис. грн, або на 34,3 %, порівняно з 2023 роком. Водночас залишкова вартість збільшилася на 1 355,7 тис. грн (26,2 %), що свідчить про введення в експлуатацію нових або модернізованих об'єктів.

Разом з тим, зростання суми зносу на 2139,5 тис. грн вказує на підвищене навантаження на основні засоби та значний рівень їх експлуатації.

Найбільшу частку в структурі залишкової вартості у 2023–2024 роках займають машини та обладнання, що є характерним для підприємств хлібопекарської галузі. Проте їх частка зменшилась з 50,3 % до 42,9 %, що може свідчити про: випереджальне зростання інших груп активів; високий рівень фізичного та морального зносу виробничого обладнання.

Частка будинків, споруд та передавальних пристроїв зросла з 28,0 % до 30,7 %, що може бути результатом капітальних ремонтів, реконструкцій або переоцінки виробничих приміщень.

Позитивною тенденцією є зростання залишкової вартості інструментів, приладів та інвентарю більш ніж у 1,9 раза, а їх частки – з 8,2 % до 12,6 %, що свідчить про оновлення допоміжної матеріально-технічної бази та поліпшення умов праці.

Транспортні засоби зберігають відносно стабільну частку в структурі основних засобів (близько 14 %), що відповідає потребам підприємства у доставці готової продукції.

Отже, структура основних засобів ТОВ «Золотий коровай» є загалом виробничо орієнтованою, однак характеризується високим рівнем зносу активної частини, що негативно впливає на фінансові результати підприємства. Подальше підвищення ефективності діяльності можливе за умови вдосконалення обліково-інформаційної системи основних засобів та реалізації політики їх цільового оновлення.

Показники економічної ефективності використання основних засобів ТОВ «Золотий коровай» представлена в табл. 1.5. За даними таблиці, протягом звітнього року спостерігається позитивна динаміка основних показників ефективності використання основних засобів підприємства. Розраховані показники свідчать про зниження економічної ефективності використання основних засобів ТОВ «Золотий коровай» у 2024 році порівняно з 2023 роком.

Таблиця 1.5

Економічна ефективність використання основних засобів ТОВ «Золотий коровай»

Показники	2023 р.	2024 р.	Зміна показника %
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	236170,7	236915,6	+0,32
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн	5108,2	5848,8	+14,50
Чисельність працівників, чол	456	415	-8,99
Фондовіддача, тис. грн/тис. грн (виручка / ОЗ)	46,24	40,52	-12,37
Фондомісткість, тис. грн (ОЗ / виручка)	0,0216	0,0247	+14,05

Джерело: розраховано автором за [38]

Водночас, незважаючи на незначне зростання виручки від реалізації продукції (+0,32 %), середньорічна вартість основних виробничих засобів зростає суттєвіше – на 14,5 %, що призвело до погіршення показників фондовіддачі та фондомісткості.

Так, фондовіддача зменшилася на 12,37 %, що означає скорочення обсягу виручки, отриманої з кожної гривні, вкладеної в основні засоби. Це свідчить про неефективне використання оновленого або збільшеного обсягу основних засобів, можливі простої обладнання або недостатнє завантаження виробничих потужностей.

Одночасно фондомісткість зростає на 14,05 %, що вказує на підвищення капіталоємності виробництва та зниження економічної віддачі основних засобів. Така тенденція є негативною, оскільки для отримання одиниці доходу підприємству необхідно залучати все більший обсяг основних фондів.

Скорочення чисельності працівників на 9,0 % не компенсувало зростання вартості основних засобів, що свідчить про відсутність синхронізації між оновленням матеріально-технічної бази та підвищенням продуктивності праці.

Отже, у 2024 році на ТОВ «Золотий коровай» спостерігається зниження ефективності використання основних засобів, що негативно впливає на фінансові результати діяльності підприємства. Це зумовлює необхідність:

- удосконалення обліково-аналітичного забезпечення основних засобів;
- посилення контролю за їх фактичним завантаженням;

- оптимізації амортизаційної політики;
- підвищення ефективності використання активної частини основних засобів (машин та обладнання).

Отримані результати підтверджують, що ефективність використання основних засобів є одним із ключових чинників фінансової стабілізації підприємства та мають бути враховані при формуванні управлінських рішень.

Отримані результати аналізу фінансових індикаторів ТОВ «Золотий коровай» за 2022–2023 роки свідчать, що негативні тенденції ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності підприємства значною мірою пов'язані зі станом, структурою та організацією обліку основних засобів.

По-перше, низькі показники ліквідності (коефіцієнт поточної, швидкої та абсолютної ліквідності) обумовлені високою часткою необоротних активів у загальній структурі активів підприємства. Основні засоби, будучи малоліквідними, не можуть оперативно трансформуватися у грошові кошти для погашення поточних зобов'язань. Це актуалізує потребу у більш точному обліку руху та структури основних засобів, а також у прийнятті рішень щодо вибуття надлишкового або неефективно використовуваного обладнання.

По-друге, від'ємне значення коефіцієнта автономії та хронічно негативний власний капітал свідчать про те, що фінансування оновлення та утримання основних засобів здійснюється переважно за рахунок позикових і короткострокових зобов'язань. За таких умов особливої ваги набуває обґрунтована амортизаційна політика, оскільки амортизаційні відрахування є одним із небагатьох внутрішніх джерел відновлення виробничого потенціалу підприємства.

По-третє, від'ємні значення показників рентабельності активів (ROA) свідчать про низьку віддачу від використання наявних основних засобів. Це може бути наслідком фізичного та морального зносу виробничого обладнання, його простоїв або використання не на повну потужність. У цьому контексті важливого значення набуває аналітичний облік основних засобів за місцями експлуатації, центрами відповідальності та видами обладнання, що дозволяє ідентифікувати

неефективні об'єкти та ухвалювати управлінські рішення щодо їх модернізації або списання.

По-четверте, негативна чиста маржа свідчить про значні витрати, пов'язані з експлуатацією основних засобів, зокрема витрати на ремонти, енергоносії та технічне обслуговування. Недостатньо деталізований облік таких витрат у складі витрат періоду ускладнює контроль їх економічної доцільності. Це зумовлює необхідність розмежування витрат на поточні та капітальні ремонти, а також коректного відображення витрат на модернізацію у первісній вартості об'єктів основних засобів.

По-п'яте, нестабільність грошових потоків та зростання зобов'язань посилюють роль інвентаризації основних засобів як інструменту контролю за їх збереженням та фактичним використанням. Результати інвентаризації мають безпосередній вплив на достовірність фінансової звітності та показники ліквідності й фінансової стійкості.

Таким чином, фінансові результати діяльності ТОВ «Золотий коровай» значною мірою залежать від ефективності організації обліку основних засобів. Удосконалення обліково-інформаційної системи основних засобів, оптимізація амортизаційної політики, посилення аналітичного та контрольного обліку, а також своєчасна модернізація виробничого обладнання є необхідними передумовами підвищення ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності підприємства.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

2.1. Формування обліково-інформаційної системи обліку основних засобів на підприємствах харчової промисловості

Харчова промисловість є однією з провідних галузей економіки України, що забезпечує виробництво соціально значущої продукції та демонструє високі вимоги до ефективності використання виробничих ресурсів. Основні засоби у структурі активів підприємств галузі займають значну частку, зумовлюючи потребу у побудові чіткої, прозорої та оперативної обліково-інформаційної системи.

Сучасні тенденції цифровізації, автоматизації технологічних процесів, посилення конкуренції та вимоги до якості продукції зумовлюють необхідність удосконалення системи обліку, яка забезпечує керівництво актуальною інформацією щодо стану, руху та ефективності використання основних засобів.

Обліково-інформаційна система – це сукупність методів, процедур, технічних засобів і нормативних регламентів, що забезпечують формування, обробку та передачу інформації для потреб управління.

У контексті обліку основних засобів обліково-інформаційна система виконує такі ключові функції:

- інформаційну – формування даних про первісну вартість, знос, амортизацію, рух та технічний стан активів;
- контрольну – забезпечення контролю за збереженням і цільовим використанням основних засобів;
- аналітичну – можливість аналізу ефективності експлуатації, визначення резервів відновлення та модернізації;

- управлінську – підтримка прийняття рішень щодо оновлення, списання, ремонту, переоцінки.

Ефективна обліково-інформаційна система повинна ґрунтуватися на принципах повноти, достовірності, своєчасності, системності та прозорості інформації.

Специфіка галузі визначає ряд особливостей формування облікової інформації, серед яких:

1. Висока технологічна складність обладнання. Лінії фасування, теплові апарати, холодильні установки тощо потребують ретельного технічного обліку.
2. Підвищені вимоги до безпеки та якості. Обладнання повинно відповідати санітарним нормам, що впливає на облік модернізації та ремонтів.
3. Швидке моральне старіння техніки. Зумовлює потребу частих переоцінок та інвестиційних рішень.
4. Сезонність виробництва. Вимагає гнучких підходів до розрахунку амортизаційних відрахувань та планування ремонтних робіт.

У сукупності ці фактори формують підвищені вимоги до інформаційної системи обліку.

Реалії сучасного етапу розвитку економіки засвідчують, що для формування ефективної системи управління підприємством ключового значення набуває розроблення комплексної системи обліково-аналітичного забезпечення. Така система дозволяє інтегрувати в єдиному інформаційному просторі відомості про внутрішнє середовище суб'єкта господарювання, тенденції його зовнішнього оточення, а також своєчасно ідентифікувати ризики господарської діяльності.

Структурно обліково-інформаційна система обліку основних засобів на підприємстві харчової промисловості включає:

1. Організаційний компонент: служба головного механіка; бухгалтерія; відділ інформаційних технологій; комісії з інвентаризації та списання.
2. Методологічний компонент: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»; НП(С)БО 7 «Основні засоби»; внутрішні регламенти підприємства [37].

3. Технологічний компонент: автоматизовані системи обліку (BAS ERP, SAP, Oracle); модулі управління технічним обслуговуванням; внутрішній документообіг (електронні акти приймання, накладні, інвентарні картки).

4. Інформаційний компонент: первинна інформація про придбання та введення в експлуатацію; дані про амортизацію та знос; інвентаризаційні відомості; інформація про технічні характеристики, ремонти, модернізації; аналітичні звіти щодо ефективності використання.

У процесі формування обліково-аналітичної системи управління основними засобами доцільно виокремити три основні етапи:

- нагромадження первинної облікової інформації щодо стану та руху основних засобів;
- узагальнення інформації шляхом складання внутрішньої та зовнішньої звітності відповідно до чинних нормативів;
- аналітична обробка даних, спрямована на оцінювання структури, динаміки та ефективності використання основних засобів.

Чинна нормативно-правова база окреслює ключові завдання системи управління основними засобами підприємства, які полягають у визначенні економічно обґрунтованої потреби в оновленні та прирості основних засобів, формуванні стратегічних і поточних планів розвитку матеріально-технічної бази, розробленні виваженої політики щодо ремонту, реконструкції та модернізації необоротних активів, а також у забезпеченні постійного контролю за рівнем ефективності їх використання в процесі господарської діяльності.

Обліково-аналітичне забезпечення управління основними засобами являє собою інтегровану систему, що включає підсистеми обліку, аналізу та контролю, між якими постійно циркулюють релевантні інформаційні потоки. Науковці відзначають, що ефективне функціонування такої системи на сільськогосподарських підприємствах передбачає дотримання низки концептуальних принципів (рис. 2.1).

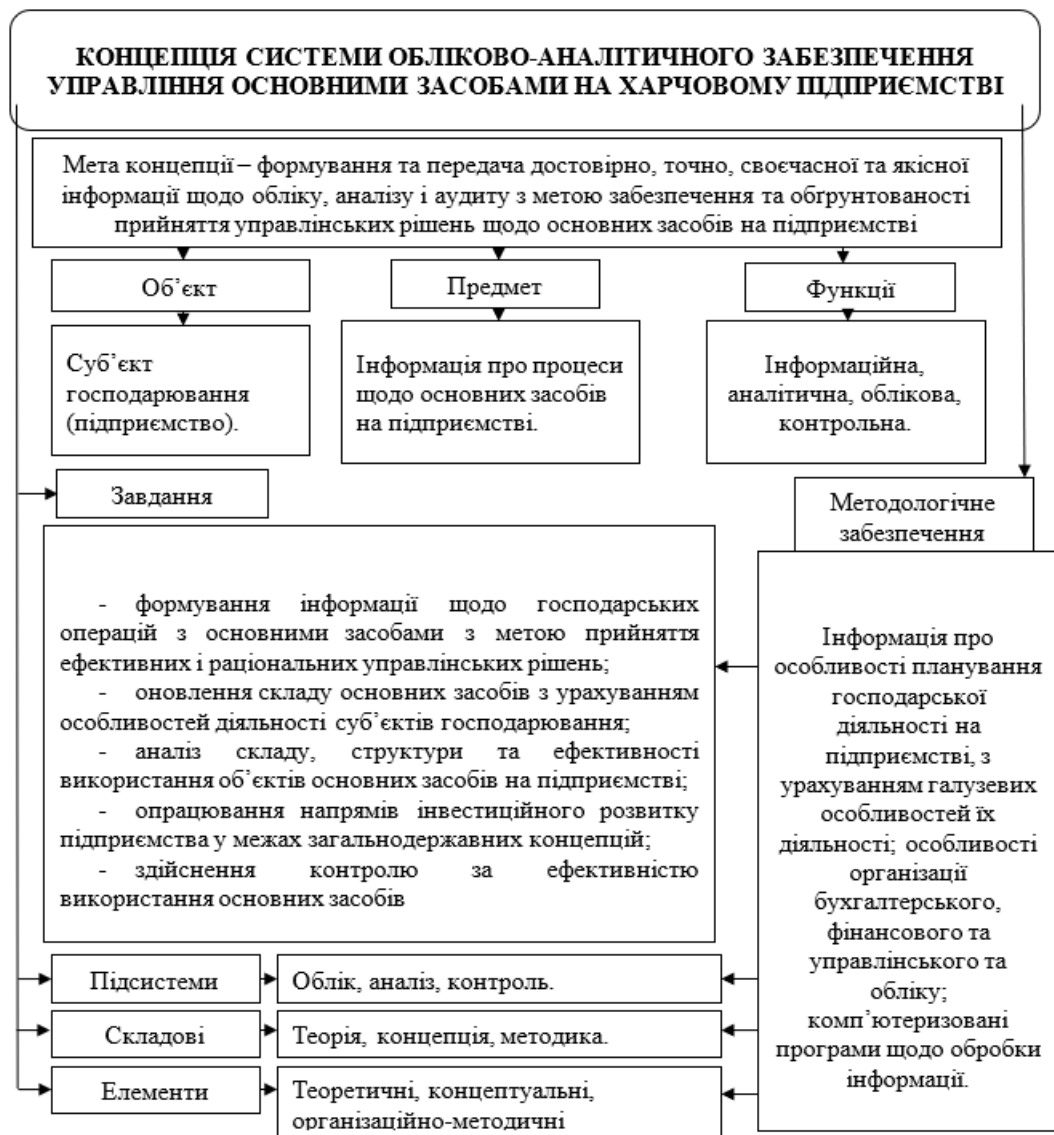

Рис. 2.1. Концепція обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами

Джерело: узагальнено автором

Метою функціонування системи є формування, акумулювання та своєчасна передача достовірної обліково-аналітичної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо стану, відтворення та ефективності використання основних засобів.

У контексті сучасних умов господарювання питання формування елементів облікової політики щодо основних засобів набуває особливої актуальності, оскільки саме вона забезпечує методологічну визначеність облікових процедур.

Проблема підвищення ефективності використання основних засобів є однією з ключових для ТОВ «Золотий коровай», оскільки рівень їх використання суттєво

впливає на фінансові результати та конкурентоспроможність підприємства. Стратегічною метою управління основними засобами є забезпечення максимально ефективної їх експлуатації при мінімальних витратах на обслуговування (рис. 2.2).

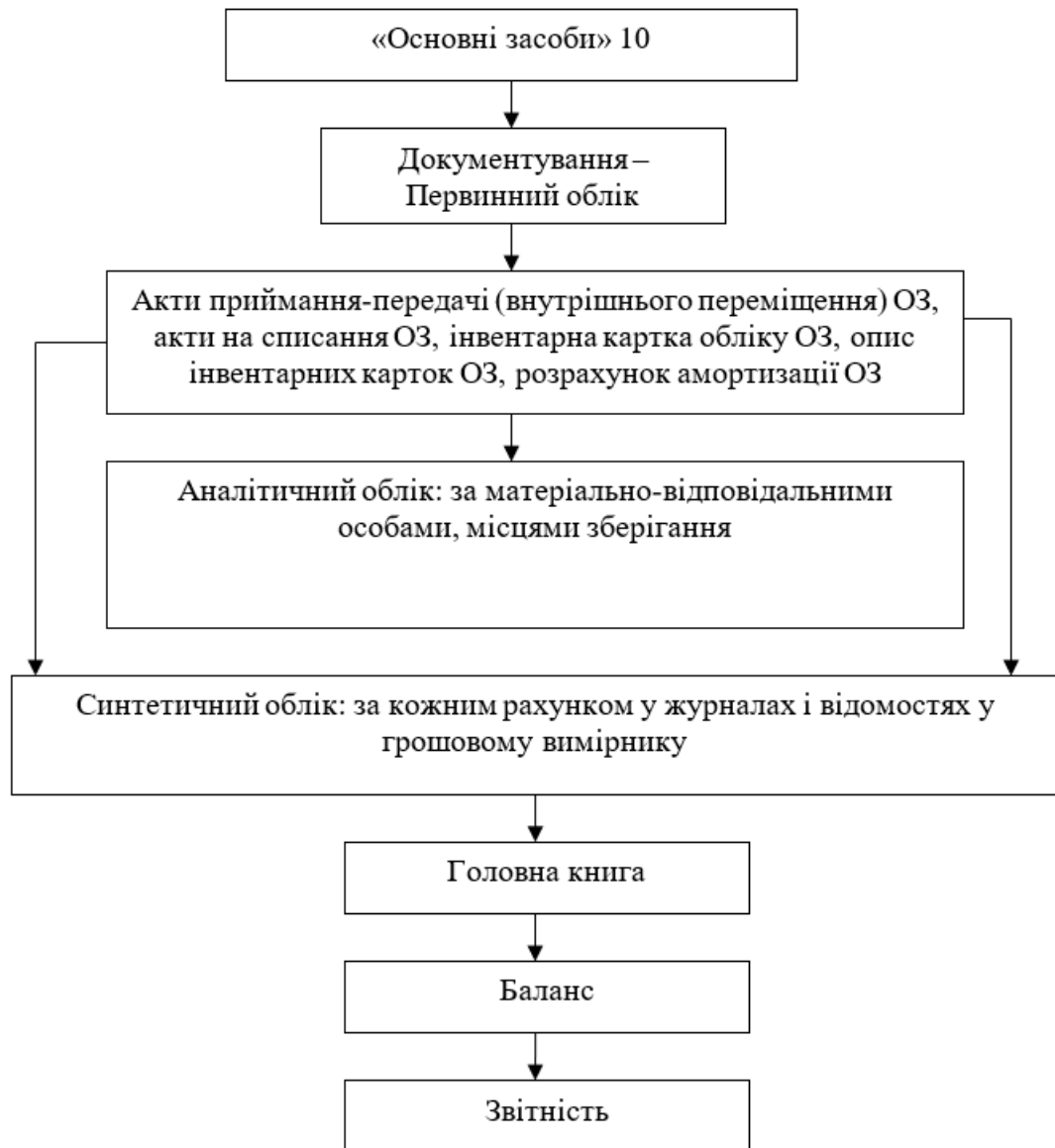

Рис. 2.2. Модель організації обліку основних засобів на підприємстві

Джерело: узагальнено автором [27]

Серед ключових функцій системи слід назвати: інформаційну, облікову, аналітичну та контрольну. Реалізація цих функцій зумовлює потребу у виконанні таких завдань:

- формування якісної інформації про господарські операції з основними засобами;

- забезпечення своєчасного оновлення складу основних засобів з урахуванням специфіки діяльності підприємства;
- проведення аналізу стану, структури та результативності використання основних засобів.

Організація бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві здійснюється з урахуванням вимог чинного законодавства України та відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій і Інструкції № 291 щодо його застосування. З метою повного та достовірного відображення інформації про наявність, рух, технічний стан і результати використання основних засобів у бухгалтерському обліку застосовується рахунок 10 «Основні засоби», який узагальнює дані за видами та групами необоротних матеріальних активів [13].

Облік зносу та нарахування амортизації основних засобів здійснюється на рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», що забезпечує формування інформації про ступінь фізичного та морального зношення об'єктів і вплив цих процесів на фінансові результати діяльності підприємства. Витрати, пов'язані з придбанням, створенням, реконструкцією, модернізацією та поліпшенням основних засобів до моменту введення їх в експлуатацію, обліковуються на рахунку 15 «Капітальні інвестиції» [13].

Окремі операції та об'єкти основних засобів, які не підлягають відображенню на балансових рахунках, а також активи, прийняті на відповідальне зберігання чи в оперативну оренду, обліковуються з використанням відповідних позабалансових рахунків. Взаємозв'язок і порядок застосування зазначених рахунків у системі бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві схематично подано на рис. 2.3.

Аналітичний облік основних засобів ведуть в інвентарних картках, які відкривають на кожний інвентарний об'єкт або групу однотипних активів. Для узагальнення інформації про рух основних засобів застосовується Журнал-ордер 8, а для обліку амортизації – Журнал-ордер 10 [26].

Рис. 2.4. Характеристика рахунку 10 «Основні засоби»

Джерело: узагальнено автором за [13]

Незважаючи на чинну організацію обліку, доцільним є розширення системи аналітичного обліку шляхом запровадження обліку основних засобів за матеріально-відповідальними особами, що дозволить посилити контроль за їх збереженням, своєчасно виявляти факти псування чи нестачі та підвищити якість управлінських рішень.

Формування ефективної обліково-інформаційної системи обліку основних засобів є ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості. Така система забезпечує інтеграцію облікової, технічної та управлінської інформації, підвищує рівень контролю та прозорості, сприяє оптимізації управлінських рішень щодо оновлення, модернізації та ефективного використання виробничого потенціалу.

В умовах діджиталізації важливими є автоматизація інформаційних потоків, використання інтелектуальних інструментів аналізу та забезпечення інформаційної

безпеки. Удосконалення ОІС дозволить підприємствам галузі підвищити продуктивність, знизити витрати та зміцнити позиції на ринку.

Отже, обліково-аналітичне забезпечення управління основними засобами – це цілісна система, що гарантує безперебійну та ефективну роботу управлінського персоналу, спрямовану на оптимізацію структури необоротних активів, вибір раціональних джерел фінансування їх оновлення та формування інвестиційного механізму відтворення основних засобів на інноваційній основі. Побудова такої системи неможлива без належної організації бухгалтерського обліку та його адаптації до умов діяльності підприємства.

2.2. Особливості управлінського обліку в процесі відтворення та експлуатації основних засобів

Управлінський облік у хлібопекарських підприємствах є важливим інструментом забезпечення ефективного відтворення та раціональної експлуатації основних засобів, оскільки формує внутрішню інформаційну базу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо придбання, модернізації, ремонту та списання виробничого обладнання, транспортних засобів і будівель. На відміну від фінансового обліку, управлінський облік орієнтований на внутрішні потреби підприємства й враховує специфіку виробничих процесів, технологічні особливості хлібопекарського виробництва та стратегічні цілі розвитку.

У процесі відтворення основних засобів управлінський облік забезпечує планування та контроль капітальних інвестицій у технологічне обладнання (тістомісильні машини, печі, конвеєрні лінії), виробничі приміщення та транспортні засоби. Ведеться аналіз доцільності придбання нового обладнання або модернізації наявного, оцінюється економічна ефективність інвестиційних рішень з урахуванням зростання продуктивності, скорочення витрат сировини та енергії, а також впливу на собівартість хлібобулочних виробів.

Особлива увага приділяється обліку витрат на реконструкцію, ремонт та модернізацію виробничих ліній, що дозволяє оптимізувати виробничі потужності та підвищити якість продукції. Управлінський облік також забезпечує формування даних щодо амортизаційної політики, вибору методів нарахування амортизації та оцінки строків корисного використання обладнання відповідно до інтенсивності його експлуатації та планів розвитку підприємства.

У процесі експлуатації основних засобів управлінський облік зосереджується на контролі ефективності використання обладнання та виробничих потужностей, аналізі рівня зносу машин і устаткування, витрат на обслуговування та ремонт. Застосування таких показників, як фондвідача обладнання, коефіцієнт завантаження виробничих ліній та рівень витрат на підтримку технічного стану, дозволяє своєчасно виявляти резерви підвищення ефективності виробництва та обґрунтовувати управлінські рішення щодо оновлення або списання основних засобів.

Аналіз сучасного стану обліку на підприємствах свідчить про наявність чотирьох основних етапів життєвого циклу основних засобів. Детальніше цей цикл розглянуто у табл. 2.1.

Відображення усіх операцій, пов'язаних із життєвим циклом основних засобів, здійснюється на рахунку 10 «Основні засоби» з урахуванням їх видів: надходження фіксується за дебетом рахунку, а вибуття – за кредитом [13]

Згідно з даними таблиці, життєвий цикл основних засобів включає надходження, використання, поліпшення та вибуття. Кожен із цих етапів має свої особливості, що впливають на ведення бухгалтерського обліку та оформлення господарських операцій, які підтверджують факт їх виконання. Важливо зазначити, що будь-яка операція, відображена в обліку, має бути підтверджена відповідними первинними документами. На відміну від документів, що підтверджують факт надходження основних засобів на підприємство (наприклад, рахунок-фактура, видаткова накладна, договір на транспортування устаткування), законодавством визначено також типові форми первинної документації, які регламентують підтвердження факту надходження та руху основних засобів у межах підприємства.

Особливості управлінського обліку основних засобів полягають у фокусі на внутрішніх потребах управління: плануванні, контролі, аналізі та прийнятті рішень, на відміну від фінансового обліку.

Таблиця 2.1

Особливості обліку основних засобів за життєвими циклами ТОВ «Золотий коровай»

Стадія	Особливості обліку		Первинний документ
Надходження	Придбання за кошти	ПВ	Акт введення в експлуатацію об'єктів основних засобів;
	Самостійне виготовлення	ПВ (ФВ)	
	Внесок до СК	СВ*	
	Безоплатне отримання	СВ	
	Обмін (подібний)	ЗВ/СВ	
	Обмін (неподібний)	СВ±ГК	
Продуктивне використання та зберігання	Нарахування амортизації (системний розподіл вартості пропорційно періоду корисного використання) за одним із методів: - прямолінійний; - зменшення ЗВ; - прискореного зменшення ЗВ; - кумулятивний; - виробничий.		Додаток до Акта № на внутрішнє переміщення об'єктів основних засобів – засвідчує факт зміни місцезнаходження об'єкта та відповідальної особи; ф. № ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів» - накопичує всю інформацію про рух об'єктів; ф. № ОЗ-7 «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів»; ф. № ОЗ-9 «Інвентарний опис основних засобів»
Відновлення та поліпшення якісних характеристик	Поліпшення якісних характеристик відбувається у вигляді ремонту, який може бути: поточним, середній чи капітальним. Будь-який із них призводить до збільшення майбутніх економічних вигід		ф. № ОЗ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів»
Вибуття	Шляхи вибуття: продаж; ліквідація через невідповідність визнання активом; безоплатна передача іншому підприємству; списання через виявлену нестачу. У бухгалтерському обліку відображається за: СВ, ЗВ, або ЛВ.		ф. № ОЗ-3 «Акт списання основних засобів»; ф. № ОЗ-4 «Акт списання автотранспортних засобів»

*Примітка: ПВ – первісна вартість; ФВ – фактична вартість; СВ – справедлива вартість; ЗВ – залишкова вартість; ЛВ – ліквідаційна вартість; ГК- грошові кошти; *- погоджена засновниками*

Джерело: складено автором на основі [16]

В управлінському обліку основні засоби виділяють детальний облік їх життєвого циклу – від придбання, впровадження, експлуатації (витрати на ремонт, обслуговування, амортизація) до модернізації, відтворення (відновлення) та списання. Ключові аспекти – деталізація витрат, використання негрошових

показників (натуральних), аналіз рентабельності окремих активів, оцінка ефективності використання потужностей та прийняття інвестиційних рішень щодо основних засобів.

1. Етап відтворення (придбання, модернізація, будівництво):

1.1. Детальний аналіз інвестиційних витрат: управлінський облік аналізує не лише первісну вартість, а й усі витрати на доведення ОЗ до стану готовності.

1.2. Планування та бюджетування капітальних вкладень: Створення бюджетів на придбання, будівництво чи модернізацію, порівняння планових та фактичних витрат.

1.3. Оцінка доцільності інвестицій (NPV, IRR): Використання інвестиційних критеріїв для обґрунтування заміни чи оновлення ОЗ, що виходить за рамки фінансового обліку.

2. Етап експлуатації

2.1. Погодинний облік виробничих потужностей: Визначення рівня використання обладнання, коефіцієнта зміни, коефіцієнта завантаження.

2.2. Подетальний облік витрат: Розподіл витрат на обслуговування, ремонт, енергоносії на конкретні види продукції чи центри відповідальності.

2.3. Аналіз ефективності: Розрахунок показників використання (КВ, КЗ), визначення "вузьких місць", оцінка впливу ОЗ на собівартість.

2.4. Управління витратами на обслуговування та ремонт: Виокремлення витрат на превентивне обслуговування та аварійні ремонти, контроль їх відхилень.

2.5. Управлінська амортизація: Використання різних методів нарахування амортизації, що відрізняються від фінансових, для швидшого відшкодування вартості активів або стимулювання оновлення.

3. Етап вибуття (списання, продаж)

3.1. Аналіз залишкової вартості та потенційної ціни реалізації: Прийняття рішень про доцільність продажу, утилізації чи консервації.

3.2. Оцінка впливу на прибуток: Аналіз фінансових наслідків списання основних засобів.

Основні інструменти управлінського обліку щодо основних засобів:

1. Центри відповідальності – оцінка витрат і прибутковості окремих підрозділів/ділянок, де використовуються основних засобів.
2. Стандарт-костинг (за плановими витратами) – встановлення нормативів витрат на використання основних засобів.
3. Бюджетування – планування як витрат на експлуатацію, так і на оновлення.
4. Аналіз безуважної точки прибутковості з урахуванням амортизації.

Управлінський облік надає оперативну, деталізовану та прогностичну інформацію, що дозволяє менеджерам приймати обґрунтовані рішення для підвищення ефективності використання та своєчасного відтворення основних засобів.

Таким чином, управлінський облік у хлібопекарській галузі виступає комплексним інструментом внутрішнього управління, що забезпечує оптимізацію використання основних засобів, підвищення продуктивності виробництва та зниження собівартості продукції, сприяючи сталому розвитку підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності на ринку.

2.3. Напрями удосконалення організації облікового процесу основних засобів в умовах харчової галузі

У сучасних умовах розвитку харчової промисловості основні засоби формують базу виробничого потенціалу підприємств і визначають рівень їх технологічної спроможності, стабільність виробничих процесів та відповідність вимогам безпечності харчових продуктів. Для ТОВ «Золотий коровай», яке спеціалізується на масовому виробництві хлібобулочної продукції, характерною є висока частка спеціалізованого обладнання, що функціонує в умовах багатозмінного режиму, інтенсивного фізичного зносу та підвищених санітарно-гігієнічних вимог. За таких умов організація облікового процесу основних засобів

має бути спрямована не лише на формування достовірної фінансової звітності, а й на забезпечення ефективного управління виробничими активами.

Ключове місце в системі удосконалення облікового процесу основних засобів посідає аналітичний облік, оскільки саме він забезпечує деталізацію інформації про наявність, стан і використання виробничого обладнання. Для підприємств харчової галузі аналітичний облік має будуватися з урахуванням технологічної структури виробництва, що передбачає групування основних засобів за місцями експлуатації, виробничими цехами, технологічними лініями та центрами відповідальності. На ТОВ «Золотий коровай» такий підхід дозволяє встановити прямий зв'язок між використанням конкретних печей, тістомісильних машин, пакувальних ліній і результатами діяльності відповідних підрозділів, а також обґрунтовано оцінювати ефективність використання виробничих потужностей.

Для ТОВ «Золотий коровай», доцільним є ведення аналітичного обліку основних засобів у розрізі виробничих підрозділів (цехів), окремих технологічних ліній, видів обладнання та центрів відповідальності, що дозволяє відстежувати фактичну участь кожного об'єкта основних засобів у формуванні собівартості продукції, визначати ступінь їх фізичного та морального зносу, а також оцінювати ефективність використання обладнання залежно від режиму роботи та асортиментної структури випуску продукції.

Застосування розширеного аналітичного обліку на ТОВ «Золотий коровай» створює можливість встановлення прямого причинно-наслідкового зв'язку між експлуатацією конкретних печей, тістомісильних агрегатів, формувальних і пакувальних ліній та фінансово-економічними показниками діяльності відповідних підрозділів. Це, у свою чергу, дозволяє керівництву підприємства обґрунтовано приймати рішення щодо перерозподілу виробничих навантажень, доцільності проведення ремонтів або заміни обладнання, а також планування інвестицій у технічне переоснащення.

Крім того, детальний аналітичний облік основних засобів забезпечує підвищення прозорості внутрішнього контролю за їх збереженням і

використанням, сприяє вдосконаленню системи нарахування амортизації та дозволяє більш точно визначати витрати, пов'язані з експлуатацією обладнання. У результаті це підвищує якість управлінської інформації, зміцнює контрольну функцію бухгалтерського обліку та створює передумови для зростання ефективності використання виробничих потужностей підприємства харчової галузі в цілому.

Подальше вдосконалення аналітичного обліку доцільно здійснювати шляхом його деталізації за функціональним призначенням основних засобів та характером їх участі у виробничому процесі. Виокремлення у межах аналітичного обліку виробничих, допоміжних, адміністративних і транспортних основних засобів створює умови для більш обґрунтованого розподілу амортизаційних відрахувань і витрат на утримання активів між об'єктами калькулювання. Особливого значення для хлібопекарського підприємства набуває також аналітичний облік основних засобів за технічним станом і ступенем зносу, що дозволяє своєчасно виявляти критично зношене обладнання, планувати ремонти та приймати рішення щодо його модернізації або заміни.

Практична реалізація зазначених підходів до аналітичного обліку основних засобів здійснюється через деталізацію облікової інформації за рахунками бухгалтерського обліку.

Доповнюючи напрями удосконалення аналітичного обліку основних засобів, доцільно конкретизувати їх на прикладі побудови аналітики за рахунками бухгалтерського обліку, що дозволяє поєднати вимоги фінансового й управлінського обліку та підвищити інформативність облікових даних.

На ТОВ «Золотий коровай» аналітичний облік основних засобів доцільно організувати з поглибленою деталізацією за субрахунками та аналітичними розрізами. Так, за субрахунком 103 «Будівлі та споруди» аналітичний облік може вестися в розрізі виробничих цехів (хлібопекарський, кондитерський, пакувальний), складських приміщень і допоміжної інфраструктури, що дозволяє оцінювати рівень забезпеченості виробництва основними фондами та їх просторову структуру. За субрахунком 104 «Машини та обладнання» доцільним є

ведення аналітики за видами технологічного обладнання (печі, тістомісильні машини, розстійні шафи, пакувальні лінії), технологічними лініями та центрами відповідальності, що забезпечує можливість контролю завантаженості й ефективності використання кожного об'єкта.

Важливим напрямом удосконалення є узгодження аналітичного обліку рахунку 10 з рахунком 13 «Знос (амортизація) необоротних активів». Зокрема, за субрахунком 131 «Знос основних засобів» аналітичний облік доцільно вести в тому самому розрізі, що й за рахунком 10, тобто за окремими об'єктами, цехами та технологічними лініями. Це дозволяє отримувати інформацію не лише про первісну та залишкову вартість основних засобів, а й про рівень їх фактичного спрацювання в межах кожного підрозділу, що є важливим для прийняття рішень щодо ремонту або модернізації обладнання.

Крім того, удосконалення аналітичного обліку основних засобів передбачає тісний зв'язок з обліком витрат. Так, суми амортизації, нараховані за конкретними об'єктами основних засобів, доцільно безпосередньо відносити на рахунок 23 «Виробництво» в розрізі відповідних цехів і видів продукції. Такий підхід забезпечує більш точне формування виробничої собівартості та дозволяє оцінити внесок кожного виду обладнання у створення кінцевого продукту.

Отже, удосконалення аналітичного обліку основних засобів на прикладі рахунків 10, 13 і 23 на ТОВ «Золотий коровай» сприяє поглибленню деталізації облікової інформації, посиленню внутрішнього контролю та підвищенню обґрунтованості управлінських рішень щодо використання, оновлення й розвитку виробничих потужностей підприємства харчової галузі.

Розвинений аналітичний облік основних засобів логічно доповнюється удосконаленням документального забезпечення облікового процесу. В умовах інтенсивного виробничого циклу паперові форми первинних документів не завжди забезпечують необхідний рівень оперативності та контролю. Тому для ТОВ «Золотий коровай» доцільним є впровадження електронного документообігу щодо операцій з надходження, внутрішнього переміщення, ремонту, модернізації та списання основних засобів із обов'язковою фіксацією їх технічних і санітарних

характеристик. Такий підхід підвищує достовірність аналітичних даних і посилює контроль за рухом та станом активів.

Важливим елементом удосконалення організації облікового процесу є також оптимізація амортизаційної політики підприємства. Для харчової галузі характерна тісна залежність рівня зносу основних засобів від інтенсивності їх використання, що зумовлює необхідність диференційованого підходу до вибору методів амортизації. Поєднання прямолінійного та виробничого методів амортизації на ТОВ «Золотий коровай» забезпечує більш точний розподіл амортизаційних відрахувань між звітними періодами та підвищує достовірність формування собівартості продукції.

Наступним логічним кроком є інтеграція обліку основних засобів і аналітичної інформації з системою внутрішнього контролю та технічного обслуговування обладнання. Для підприємств харчової промисловості технічний і санітарний стан основних засобів має безпосередній вплив на якість і безпечність продукції, тому бухгалтерський облік повинен бути узгоджений з даними інженерно-технічних служб. Використання аналітичних даних щодо строків експлуатації, ремонтів і модернізації обладнання дозволяє підвищити ефективність управління основними засобами та мінімізувати ризики простоїв.

Завершальним елементом удосконалення організації облікового процесу основних засобів є його цифровізація. Застосування автоматизованих систем бухгалтерського обліку на ТОВ «Золотий коровай» забезпечує ведення електронних інвентарних карток із розширеною аналітикою, автоматичне нарахування амортизації та формування управлінських звітів у розрізі цехів, технологічних ліній і центрів відповідальності. Це трансформує аналітичний облік у дієвий інструмент оперативного та стратегічного управління виробничими активами підприємства.

Для узагальнення викладених підходів на шляху удосконалення організації облікового процесу основних засобів з урахуванням аналітичного обліку доцільно подати у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Напрями удосконалення організації облікового процесу та аналітичного обліку
основних засобів на ТОВ «Золотий коровай»

Напря́м	Зміст удосконалення	Очікуваний результат
Аналітичний облік	Облік ОЗ за цехами, лініями, технічним станом	Підвищення ефективності використання активів
Документування	Електронні первинні документи	Оперативність і контроль
Амортизація	Диференційовані методи	Достовірна собівартість
Внутрішній контроль	Узгодження з ремонтами	Зменшення простоїв
Цифровізація	Автоматизований облік і звітність	Підвищення управлінської аналітики

Джерело: узагальнено автором

Таким чином, удосконалення організації облікового процесу основних засобів на ТОВ «Золотий коровай» на основі розвитку аналітичного обліку забезпечує підвищення якості обліково-аналітичної інформації, посилення внутрішнього контролю та формування надійної інформаційної бази для прийняття ефективних управлінських рішень у харчовій галузі.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1. Організація аудиту основних засобів на підприємствах харчової промисловості

Основні засоби є фундаментальною складовою матеріально-технічної бази підприємств харчової промисловості, що впливає на ефективність виробничих процесів та фінансові результати діяльності. Аудит основних засобів сприяє забезпеченню достовірності облікової інформації, контролю за збереженням активів, а також оцінці їх вартості й стану. У статті розглядаються особливості організації аудиту основних засобів на підприємствах харчової промисловості, методичні підходи, а також основні проблеми та шляхи їх вирішення.

Підприємства харчової промисловості використовують значний обсяг основних засобів, серед яких виробниче устаткування, будівлі, транспортні засоби та інші активи, безпосередньо пов'язані з технологічним циклом виробництва. Управління та контроль за цими засобами мають важливе значення для підтримання стабільного технологічного процесу, підвищення продуктивності і якості продукції. У цьому контексті аудит основних засобів виступає ключовим інструментом забезпечення достовірності облікової інформації та оптимального використання активів.

Харчова промисловість характеризується специфікою виробництва, що зумовлює високі вимоги до якості та безперервності процесів. Основні засоби цієї галузі зазнають інтенсивного механічного та корозійного впливу, а також швидкого зношення через роботу з харчовими кислотами, температурними коливаннями і підвищеною вологістю. Такі умови обслуговування підсилюють необхідність регулярної оцінки технічного стану, своєчасного ремонту та інвентаризації основних засобів.

Аудит операцій з обліку основних засобів основними засобами є ключовою складовою внутрішнього та зовнішнього контролю на підприємствах, оскільки основні засоби формують значну частину активів та впливають на фінансовий результат. В умовах сучасної економіки, особливо на промислових підприємствах, правильність обліку основних засобів визначає достовірність фінансової звітності, ефективність використання ресурсів та відповідність законодавству.

Метою аудиту операцій з обліку основними засобами є перевірка достовірності документального оформлення, правильності оцінки, нарахування амортизації та обліку змін у складі активів.

Методологія організації аудиту основних засобів – це сукупність системних принципів, підходів, методів і процедур, що визначають порядок, зміст і послідовність проведення аудиту основних засобів на підприємстві. Вона включає розробку та застосування комплексу організаційних і технічних заходів, спрямованих на оцінку достовірності обліку, наявності, стану, використання, збереження і правильності відображення основних засобів у бухгалтерській звітності.

Методологія передбачає формування чіткої структури аудиторських дій, вибір ефективних методів контролю (огляд, перевірка документів, фізична інвентаризація, аналітичні процедури тощо), а також використання нормативної, нормативно-методичної, технічної та фінансової інформації для прийняття обґрунтованих аудиторських висновків.

При проведенні аудиту основних засобів ТОВ «Золотий коровай» аудитор повинен використовувати джерела інформаційної бази, що наведені в табл. 3.1.

Організація аудиту передбачає системний підхід, який охоплює такі етапи:

1. Планування аудиту – визначення цілей, обсягу та специфіки перевірки з урахуванням особливостей підприємства, аналіз ризиків пов'язаних з обліком основних засобів.

2. Попередній аналіз документації – вивчення нормативних актів, внутрішніх політик підприємства, облікових регістрів, первинних документів (накладні, акти приймання, технічні паспорти тощо).

Таблиця 3.1

Джерела інформаційної бази для аудиту основних засобів
в ТОВ «Золотий коровай»

№	Інформаційна база для аудиту основних засобів					
1	Наказ (рішення) керівника про зарахування на баланс підприємства та введення в експлуатацію придбаних об'єктів за місцем їх експлуатації					
2	Первинні документи з обліку основних засобів	«Акт приймання-передачі основних засобів»	«Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів»	«Інвентарна картка обліку основних засобів»	«Опис інвентарних карток з обліку основних засобів»	Інші первинні документи
3	Облікові реєстри синтетичного обліку основних засобів					
4	Рахунки Головної книги, що призначені для обліку основних засобів та їх зносу					
5	Документація внутрішнього аудитора щодо контролю основних засобів.					
6	Відповіді на запит від постачальників основних засобів або підрядників					
7	Договори, контракти, страхові поліси					
8	Наказ про облікову політику в частині обліку основних засобів					

Джерело: узагальнено автором за [26]

3. Фізична інвентаризація – перевірка фактичної наявності основних засобів, їх технічного стану, відповідності нормативній документації.

4. Аналіз облікових операцій – оцінка правильності відображення операцій надходження, переміщення, модернізації, списання та амортизації основних засобів.

5. Оцінка ефективності використання – аналіз рівня використання активів, їх амортизаційної політики і впливу на фінансові показники підприємства.

6. Підготовка звіту – формування висновків і рекомендацій щодо удосконалення обліку та управління основними засобами.

Таким чином, методологія забезпечує системність, послідовність і об'єктивність аудиту основних засобів, сприяючи підвищенню якості аудиторських послуг і достовірності фінансової інформації підприємства.

Етапи аудиту основних засобів ТОВ «Золотий коровай» включають послідовність дій, спрямованих на всебічну перевірку наявності, стану, правильності обліку та відображення основних засобів у фінансовій звітності підприємства. Етапи аудиту основних засобів ТОВ «Золотий коровай» узагальнено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Етапи аудиту основних засобів ТОВ «Золотий коровай»

Етап перевірки	Мета і завдання аудиту	Аудиторські процедури	Аудиторські докази
Підготовчий	Попереднє знайомство з товариством, оцінка систем контролю та бухгалтерського обліку, визначення аудиторського ризику, планування аудиту основних засобів	Опитування персоналу підприємства, вивчення матеріалів попередньої аудиторської перевірки, документальна перевірка, спостереження	Статут підприємства, накази, звіт про попередню аудиторську перевірку, інвентарні картки, дані синтетичного та аналітичного обліку основних засобів
Фізичної перевірки	Оцінка достовірності результатів проведеної інвентаризації основних засобів	Спостереження за проведенням інвентаризації основних засобів	Матеріали інвентаризації, облікові записи по основних засобах
Основний	Контроль оцінки основних засобів, встановлення їх належності, перевірка достовірності облікових записів і залишків у Балансі, перевірка правильності нарахування зносу основних засобів, оцінка ефективності використання	Зіставлення даних інвентаризації, синтетичного та аналітичного обліку, запит до постачальників, документальна вибіркова перевірка, перевірка арифметичних підрахунків, аналіз	Акти інвентаризації, первинна документація по основних засобах, облікові реєстри синтетичного і аналітичного обліку, відповіді на запити, Баланс
Завершальний	Складання розділу аудиторського звіту про основні засоби товариства	Систематизація та ґрунтування отриманої на попередніх етапах інформації, аналіз, складання аудиторського звіту	Робоча документація, складена на попередніх етапах перевірки

Джерело: узагальнено автором

Ефективна організація аудиту основних засобів є невід’ємною складовою системи управління підприємствами харчової промисловості, що дозволяє забезпечити достовірність облікової інформації, знизити ризики втрат і непродуктивних витрат, а також сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства. Подальший розвиток методик аудиту повинен враховувати специфіку галузі, тенденції цифровізації та жорстких вимог до якості продукції.

Об’єктом аудиту є операції, пов’язані з придбанням, введенням в експлуатацію, переоцінкою, модернізацією та списанням основних засобів. Основні завдання аудиту:

1. Підтвердження наявності та фактичного стану основних засобів.
2. Перевірка правильності документального оформлення операцій.
3. Контроль нарахування амортизації та оцінки залишкової вартості.
4. Перевірка дотримання норм законодавства та стандартів бухгалтерського обліку.
5. Аналіз ефективності використання активів та планування їх модернізації.

Методика аудиту операцій з обліку основних засобів є комплексною та багаторівневою процедурою, що включає планування, ознайомлення з обліковою політикою, документальну перевірку, фізичну інвентаризацію, аналітичний контроль та формування аудиторського висновку.

Ефективне проведення аудиту дозволяє: забезпечити достовірність обліку та фінансової звітності; оцінити технічний стан та ефективність використання основних засобів; мінімізувати ризики фінансових втрат і податкових порушень; оптимізувати управління активами та планування капітальних витрат.

Правильна організація аудиту операцій з основними засобами є запорукою стабільного фінансового стану підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

3.2. Система внутрішнього аудиту за основними засобами

В умовах сучасної економіки успішна фінансово-господарська діяльність промислових підприємств, зокрема харчових, можлива лише за умови раціонального використання основних засобів. Прийняття ефективних управлінських рішень щодо обліку, наявності та руху основних засобів потребує своєчасної, точної та достовірної інформації, яка формується завдяки інтегрованій системі бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку.

Водночас на практиці часто виникають проблеми у здійсненні зовнішнього та внутрішнього контролю за наявністю, рухом та ефективністю використання

основних засобів. Саме тому особливу актуальність набуває вдосконалення системи внутрішнього аудиту основних засобів.

Аудит основних засобів відіграє ключову роль у загальній системі аудиту підприємства, оскільки ефективність їх використання безпосередньо впливає на фінансові результати діяльності. Зокрема, внутрішній аудит на харчових підприємствах є важливим інструментом незалежного контролю за використанням виробничих активів та забезпечує надійність управлінських рішень.

У сучасних умовах власники, інвестори та інші користувачі інформації потребують достовірних даних про стан основних засобів для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Метою аудиту операцій з основними засобами є отримання достатніх доказів щодо достовірності відображення та розкриття інформації у фінансовій звітності відповідно до діючих стандартів.

Основними джерелами проведення внутрішнього аудиту на харчових підприємствах є:

1. установчі документи підприємства;
2. розпорядчі документи керівника;
3. наказ про облікову політику;
4. первинні документи обліку основних засобів;
5. реєстри синтетичного та аналітичного обліку;
6. матеріали інвентаризацій та аудиторські висновки;
7. фінансова звітність.

Етапи проведення внутрішнього аудиту операцій з обліку основних засобів на харчових підприємствах представлені на рис. 3.1. Ключовою функцією внутрішнього аудиту є оцінка потенціалу та ефективності господарської діяльності підприємства, забезпечення раціонального використання активів та обґрунтованого прийняття управлінських рішень.

Рис. 3.1. Послідовність етапів внутрішнього аудиту основних засобів на харчових підприємствах

Джерело: узагальнено автором за [11]

Для проведення ефективного аудиту та формулювання обґрунтованих висновків аудитору необхідна своєчасна та достовірна інформація про надходження, наявність, рух і ефективність використання основних засобів.

Рис. 3.2. Схема організації внутрішнього аудиту основних засобів в харчових підприємствах

Джерело: узагальнено автором за [19]

Розроблена модель внутрішнього аудиту спрямована на структурування етапів проведення перевірки та делегування функцій окремим підрозділам і спеціалістам. Водночас етапи аудиту доцільно затверджувати на стадії планування та відображати у внутрішній документації підприємства. Система внутрішнього аудиту передбачає:

- збір аудиторських доказів;
- аналіз складу та структури основних засобів, визначення факторів, що на них впливають;
- оцінку ефективності використання основних засобів;
- розробку рекомендацій щодо підвищення ефективності управління активами.

Запропонована модель дозволяє своєчасно виявляти та запобігати порушенням у сфері обліку основних засобів, нарахуванні амортизації, проведенні інвентаризацій, списанні активів, а також у процесі аналізу їх складу, структури та ефективності використання.

3.3. Шляхи удосконалення системи аудиту основних засобів підприємств харчової промисловості

У сучасних умовах розвитку харчової промисловості ефективне управління основними засобами є одним із ключових факторів забезпечення стабільної та рентабельної діяльності підприємств. Для хлібопекарських підприємств, де технологічні процеси безпосередньо залежать від наявності та технічного стану обладнання, стан основних засобів визначає не лише виробничі потужності, а й якість та безперервність виготовлення продукції. Незадовільний контроль за станом активів, їх експлуатацією та своєчасним оновленням може призвести до простоїв виробничих ліній, збільшення витрат на ремонт і зниження економічної ефективності діяльності підприємства.

Одним із ключових механізмів забезпечення ефективного використання активів є система внутрішнього аудиту основних засобів, яка дозволяє здійснювати контроль за їх наявністю, рухом, технічним станом та відповідністю облікових даних фактичним показникам. Вдосконалення цієї системи є актуальним завданням сучасного управління, оскільки забезпечує достовірність облікової інформації,

своєчасне виявлення резервів підвищення ефективності виробництва та формує основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Особлива увага в контексті хлібопекарських підприємств приділяється питанням автоматизації обліку, стандартизації процедур внутрішнього аудиту, систематичній оцінці ефективності використання обладнання та підвищенню кваліфікації персоналу, відповідального за контроль активів. Реалізація таких заходів дозволяє підвищити оперативність отримання інформації, мінімізувати ризики невідповідності даних бухгалтерського обліку фактичному стану основних засобів та забезпечити стабільний розвиток підприємства у конкурентному середовищі.

Таблиця 3.2

Комплекс заходів із вдосконалення аудиту основних засобів у хлібопекарській галузі

Заходи удосконалення аудиту основних засобів	Очікуваний ефект
Впровадження автоматизованих систем обліку та контролю обладнання	Підвищення точності обліку, зменшення людських помилок, оперативний контроль технічного стану
Регулярна інвентаризація та оцінка зносу обладнання	Своєчасне виявлення зношеного обладнання, планування ремонтів та заміни
Аналіз ефективності використання обладнання	Виявлення резервів підвищення продуктивності, оптимізація витрат на утримання та ремонт
Розробка внутрішніх регламентів та методичних матеріалів для аудиту	Стандартизація процедур, підвищення якості аудиторських перевірок
Підвищення кваліфікації внутрішніх аудиторів	Професійна оцінка стану та ефективності використання активів, мінімізація ризиків неправильного обліку
Впровадження системи превентивного контролю	Прогнозування проблем і витрат, запобігання аварій та зупинок виробництва

Джерело: узагальнено автором

Таким чином, визначення конкретних шляхів удосконалення системи аудиту основних засобів на хлібопекарських підприємствах є актуальним завданням для підвищення ефективності виробничого процесу, оптимізації витрат на утримання обладнання та забезпечення надійності облікової інформації, що, у свою чергу, сприяє зміцненню конкурентних позицій підприємства на ринку.

Проведений аналіз показав, що ефективне управління основними засобами на хлібопекарських підприємствах є ключовим чинником забезпечення стабільної виробничої діяльності, підвищення продуктивності та зниження собівартості хлібобулочних виробів. Удосконалення системи внутрішнього аудиту основних засобів дозволяє отримати достовірну інформацію про їх наявність, рух, технічний стан та ефективність використання, що створює основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Конкретні заходи щодо вдосконалення аудиту, зокрема впровадження автоматизованих систем обліку та контролю, регулярна інвентаризація та оцінка зносу обладнання, аналіз ефективності використання активів, розробка внутрішніх регламентів та методичних матеріалів, підвищення кваліфікації аудиторів та впровадження превентивного контролю, дозволяють забезпечити своєчасне виявлення резервів підвищення продуктивності виробництва та оптимізацію витрат на утримання і ремонт обладнання.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню якості облікової інформації, забезпечить достовірність даних бухгалтерського та управлінського обліку, дозволить своєчасно реагувати на зміни у виробничих процесах та підвищить загальну ефективність господарської діяльності підприємства. У результаті, удосконалена система внутрішнього аудиту основних засобів створює передумови для сталого розвитку хлібопекарських підприємств, зміцнення їх конкурентних позицій на ринку та забезпечення економічної стабільності.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено комплексне дослідження теоретичних, методичних та практичних аспектів формування, обліку й аудиту основних засобів підприємства, що дало змогу сформувати узагальнені висновки та обґрунтувати напрями вдосконалення системи обліково-аналітичного та аудиторського забезпечення управління основними засобами хлібопекарських підприємств.

1. Дослідження показало, що основні засоби є фундаментальним ресурсом виробничої діяльності харчових підприємств, оскільки вони забезпечують безперервність технологічних процесів та формують основу для досягнення фінансових результатів. Вони виступають ключовим об'єктом бухгалтерського обліку та аудиту, адже достовірне відображення їх вартості, руху та амортизації забезпечує надійну інформаційну базу для управлінських і фінансових рішень. Раціональне використання основних засобів підвищує продуктивність, зменшує витрати на утримання активів та сприяє конкурентоспроможності підприємства.

2. Аналіз нормативно-правової бази показав, що облік та аудит основних засобів регламентуються численними законодавчими актами України, стандартами бухгалтерського обліку та положеннями з аудиту. Водночас практика застосування законодавчих норм супроводжується певними проблемами: відсутність єдиних методик оцінки активів, різні підходи до нарахування амортизації, обмежена регламентація процедур внутрішнього аудиту, що ускладнює контроль за достовірністю облікових даних.

3. Дослідження господарсько діяльності ТОВ «Золотий коровай» показало, що ефективність використання основних засобів безпосередньо впливає на фінансові результати та рівень конкурентоспроможності. Аналіз показників фондоддачі, зносу та амортизації свідчить про наявність резервів підвищення продуктивності та оптимізації витрат на утримання і відновлення активів. Раціональне планування капіталовкладень та модернізації обладнання дозволяє покращити економічні показники і забезпечує стабільний розвиток підприємства.

4. Дослідження довело, що ефективна обліково-інформаційна система повинна забезпечувати своєчасне та достовірне відображення надходження, руху та вибуття основних засобів, інтегрувати управлінський і бухгалтерський облік, автоматизувати процеси збору та аналізу інформації. Така система дозволяє керівництву оперативно отримувати дані для прийняття управлінських рішень та планування розвитку підприємства.

5. Управлінський облік основних засобів дає можливість оцінювати ефективність їх використання, планувати відновлення та модернізацію активів, контролювати капіталовкладення та оптимізувати амортизаційну політику. Це сприяє підвищенню економічної ефективності підприємства, зменшенню виробничих витрат і раціональному розподілу ресурсів.

6. Удосконалення облікового процесу передбачає автоматизацію систем обліку, стандартизацію процедур інвентаризації, оптимізацію методів оцінки активів, покращення внутрішнього контролю та підвищення кваліфікації персоналу. Це дозволяє підвищити точність облікових даних, зменшити ризики втрат і забезпечити ефективне управління основними засобами.

7. Аудит основних засобів є невід'ємною частиною системи внутрішнього контролю підприємства. Він включає перевірку наявності, стану та використання активів, оцінку правильності нарахування амортизації та відповідності облікових даних фактичному стану основних засобів. Ефективна організація аудиту дозволяє виявляти порушення, недоліки та резерви підвищення ефективності господарської діяльності.

8. Методика передбачає аналіз первинних документів, реєстрів обліку, матеріалів інвентаризацій, фінансової звітності та інших джерел інформації. Це дозволяє аудитору отримати достатні докази достовірності облікових даних, оцінити ефективність використання активів та сформулювати об'єктивні висновки. Регулярне проведення внутрішнього аудиту сприяє зниженню ризиків та підвищенню якості управлінських рішень.

9. Удосконалення системи аудиту включає розробку внутрішніх стандартів аудиту, впровадження програмного забезпечення для моніторингу

активів, підвищення кваліфікації персоналу та оптимізацію процедур інвентаризації. Це дозволяє своєчасно виявляти порушення, підвищувати ефективність управління основними засобами та забезпечувати надійність фінансової звітності підприємства.

Проведене дослідження підтвердило, що комплексний підхід до організації обліку та аудиту основних засобів харчових підприємств забезпечує раціональне використання активів, достовірність фінансової інформації та підвищує економічну ефективність діяльності. Впровадження автоматизованих систем обліку, внутрішніх стандартів аудиту та ефективного контролю дозволяє підвищити управлінські та фінансові результати підприємств харчової промисловості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агрес А. Джерела формування та відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств. URL: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/57083
2. Бабич Л. М., Карлова І. О., Наконечна С. В. Внутрішній аудит основних засобів підприємства в сучасних економічних умовах. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 49. С. 168-177.
3. Бухгалтерський облік (для необлікових спеціальностей) : навч. посіб. / Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок, О. М. Дмитренко. Житомир : Рута, 2022. 256 с.
4. Васильєва Л.М. Теоретичні основи обліку основних засобів на сільськогосподарських підприємствах. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1 (40). С. 10-16.
5. Вітер С. А., Гайдучок Т. С., Василенко Т. М. Порівняльний аналіз обліку основних засобів за бухгалтерським та податковим законодавством: проблемні аспекти сучасного періоду. *Інклюзивна економіка*. 2024. № 3(05). С. 20-27.
6. Гайдучок Т. С., Василенко Т. М., Рудніцький А. М. Особливості організації процесу аудиту основних засобів підприємств: сучасні підходи. *Інфраструктура ринку*. 2024. Вип. 80. С. 58-68.
7. Гайдучок Т. С., Вітер С. А., Дем'янишина О. А., Ареп'єва О. В. Фінансовий облік активів : навч. посіб. : у 2 ч. / Житомир : Поліський нац. ун-т, 2024. Ч. I. 360 с. URL: <http://surl.li/lmqgol>
8. Гайдучок Т. С., Цегельник Н. І. Сучасні реалії та перспективи провадження аудиторської діяльності в умовах євроінтеграційних процесів. *Механізм регулювання економіки*. 2022. №1-2 (95-96). С. 67-71. URL: <http://www.mer-journal.sumy.ua/index.php/journal/article/view/81/75> DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2022.95-96.11>
9. Гайдучок Т., Кравчук С., Космін О. Формування системи обліку й аудиту основних засобів на підприємствах. Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference «Scientific Innovation: Theoretical Insights and Practical Impacts» (December 8-10, 2025, Naples,

Italy). European Open Science Space, 2025. 18-22 p. DOI 10.70286/EOSS-08.12.2025

10. Григоревська О., Хмара Ю. Проблеми формування основних засобів у системі бухгалтерського обліку фінансових установ. *Фінансовий простір*. 2015. № 4(20). С. 99–105.

11. Двигун А. О., Мартиненко О. А. Розробка програми внутрішнього аудиту основних засобів в аспекті підвищення ефективності використання цих активів на підприємстві URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/10/5.pdf>

12. Дроб'язко В. В. Організація внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/1874/1/6_conference_URSES_DBTU_22-298-300.pdf

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ М-ва фінансів України від 30 листоп. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

14. Князева А. Основні напрями аудиту основних засобів. Формування інформаційного потенціалу бухгалтерського обліку: матеріали між нар. наук.-практ. Інтернет-конф. 18-19 квітн. 2013 р., Тернопіль: Крок, 2013. С. 243-244

15. Ковальчук О., Кравчук С. Облікова політика щодо оплати праці на підприємствах горілчаної галузі: ключові аспекти. *Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу* : зб. праць учасників III Міжнар. наук.-практ. конф. (7-8 листоп. 2024 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2024. С. 401-403.

16. Кравченко О.В. Стан розвитку обліку та контролю основних засобів на вітчизняних підприємствах та напрями їх удосконалення. URL: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/2_2022/1.pdf

17. Кравчук С., Космін О. Сучасні підходи до організації обліку та аудиту основних засобів на підприємствах. *Студентські наукові читання 2025* : матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету, 27 листопада 2025 р. Житомир : Поліський

національний університет. 2025. С. 84-88.

18. Красота О. Г. Методи отримання інформації для обліку та аудиту основних засобів підприємств.

URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/227.pdf

19. Красота О. Г., Гринь В. І., Кравець О. М., Пономаренко Т. В., Прийдак Т. Б. Аспекти управлінського обліку експлуатації основних засобів.

URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2010/01/105.pdf>

20. Кузьмінський Ю.А. Оцінка ефективності впровадження інформаційних технологій у бухгалтерський облік. *Бухгалтерський облік і аудит*. №7. 2017. С.27-31.

21. Макаренко А. П., Курсон О. О. Удосконалення аудиту основних засобів на підприємстві. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7484>

22. Макаренко А. П., Шама М. В. Аудит основних засобів на підприємстві та напрями його вдосконалення. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/2_2020/6.pdf

23. Макурін А. А. Удосконалення методики проведення внутрішнього аудиту основних засобів на підприємствах вуглевидобувної промисловості.

URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/116.pdf

24. Малахов В., Оніщенко І. Удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний збірник наукових праць*. 2016. Вип. 1. С. 48-56.

25. Матієшин М. М. Сутність обліково-аналітичного забезпечення процесу експлуатації основних засобів будівельних підприємств. *Держава та регіони*. 2014. № 3. С. 90–94.

26. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку : наказ М-ва фінансів України 29 груд. 2000 р. № 356.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>.

27. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : наказом М-ва фінансів України від 28 берез. 2013 р. № 433.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>

28. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : наказ М-ва фінансів України від 27 черв. 2013 р. № 635.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>

29. Михайлов М. Г. Аналіз тенденцій оснащення матеріально-технічної бази аграрних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 9. С. 39-44.

30. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: <https://mof.gov.ua/uk/msfz>

31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 16 «Основні засоби»: URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014

32. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: навч.-довідн. посібн. / [Ю.С. Цал-Цалко, Г.Г. Кірейцев, І. В. Луканьов та ін.]. – Житомир : Рута, 2011. 707 с.

33. Мороз Ю. Ю., Гайдучок Т. С. Цифрова трансформація аудиторського бізнесу: нові горизонти та перспективи. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 5(05). С. 109-114.
URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/155> DOI: 10.32782/dees.5-17

34. Мошек Г. Є. Інформаційні ресурси як фактор забезпечення ефективності системи менеджменту.
URL: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2011_3/62.pdf.

35. Муріна Т. С. Шляхи ефективності використання основних засобів на промисловому підприємстві. *Держава та регіони*. 2007. № 6. С. 387–390.

36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ М-ва фінансів України від 27 квіт. 2000 р. 92.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

38. ПАТ «Золотий коровай». Офіційний сайт. URL: <http://bread.zt.ua/>

39. План рахунків бухгалтерського обліку у визначеннях та схемах : навчально-наочний посібник / Ю. С. Цаль-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок [та

ін.]. Житомир : Рута, 2019. 212 с.

40. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755 / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

41. Подолянчук О. А., Химич Г. М. Методика і аналіз аудиту обліку основних засобів. *Економічні науки*. 2012. Вип. 4(70). с. 76–80.

42. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ М-ва фінансів України від 24 травн. 1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

43. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 груд. 2017 р. № 2258. / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

44. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996. / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

45. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення податкового тиску на платників податків: Закон України від 17 липня 2015 року №655. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/655-19#Text>

46. Про інвентаризацію активів та зобов'язань : Положення від 02 верес. 2014 р. №879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

47. Стригуль Л.С., Тімонова А.С. Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»*: зб. наук. пр. Темат. вип.: *Технічний прогрес і ефективність виробництва*. Харків: НТУ «ХПІ». 2014. № 32 (1075). С. 47-50.

48. Фінансовий облік активів : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. II. / Тетяна Гайдучок, Світлана Вітер, Олеся Дем'янишина, Олена Ареп'єва ; МОН України, Поліський нац. ун-т, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. – Вінниця : ДВ ТВОРИ, 2025. – 462 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/18650>

ДОДАТКИ